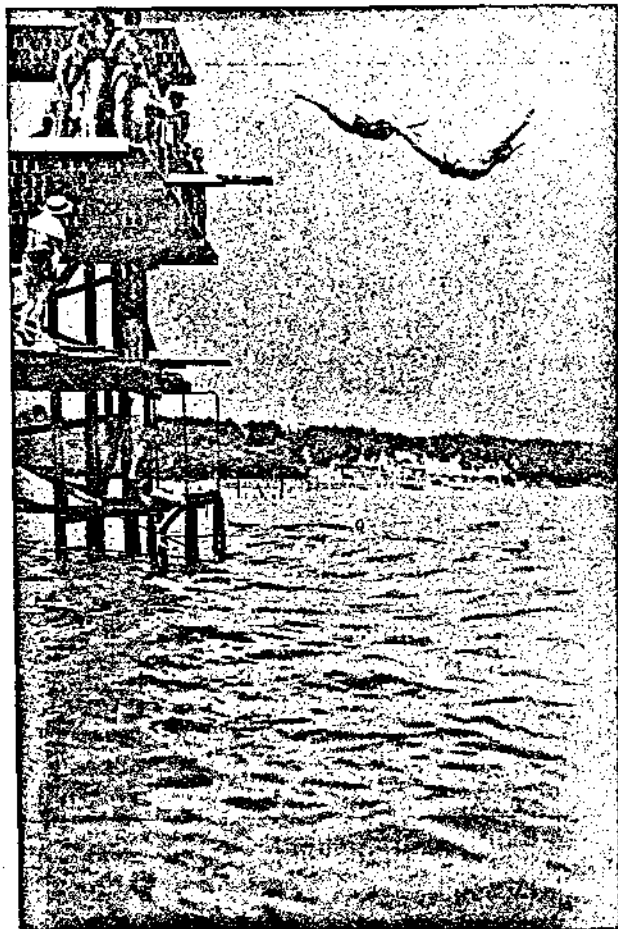

ВАРНА ЦАРИЦАТА НА ЧЕРНО МОРЕ, — ВАРНА

НАЙ-КРАСИВИЯТЪ КУРОРТЪ ВЪ ЮГО-ИЗТ. ЕВРОПА

Най-модерни бански съоръжения за судени и топли морски бани. Модерно казино въ морската градина, срещу банитѣ, съ първокласенъ ресторантъ и дансингъ на открито.

КРАСИВИ ОКОЛНОСТИ. Разходки и екскурзии по сухо и по море до близкитѣ околности, както и до Цариградъ.

ВСИЧКИ ВИДОВЕ СПОРТЪ — развлечения: театри, кинематографи, тенисъ клубъ, морски тържества.

ГОЛѢМИ МУЗИКАЛНИ ТЪРЖЕСТВА въ началото на м. августъ съ участието на най-виднитѣ български артисти. Презъ сезона гостуватъ народния драматиченъ театръ и народната опера.

Условия на живота най-износни

Първостепенни хотели отъ 60 до 150 лева легло.

Частни квартири отъ 1000—4000 лева за стая съ две легла на месеца.

Обѣдъ или вечеря въ първокласни ресторанти отъ 40—60 лева.

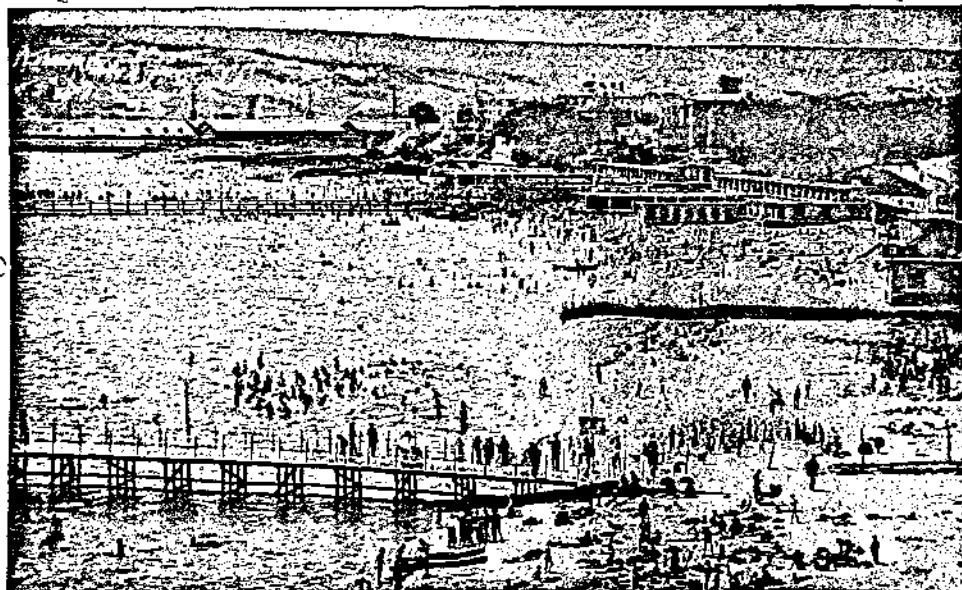
Въ второстепенни ресторанти се получава здрава и изобилна храна на по-ниска цена.

Табълъ д'отъ отъ 100—120 лева.

Лѣтовна такса и карта за цѣлия сезонъ 20 лева.

ТАКСА ЗА БАНИТЪ:

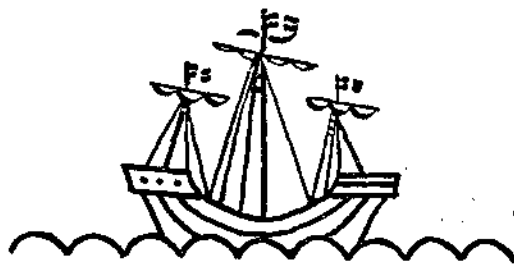
1. Студени бани	I класа кабина	10 лв.
	II	5 лв.
2. Топли бани	I класа кабина	30 лв.
	II	20 лв.
Басейнъ		15 лв.

Отъ 15. юний до 15. септемврий лѣтовниците се ползватъ съ 25% намаление по българскитѣ държавни желѣзници.

Бюрото за лѣтовници при общината въ приморската градина разполага съ пъленъ списъкъ на квартири, дава всички сведения и настанява лѣтовниците на квартири безъ възнаграждение.

**ОТНАСЯЙТЕ СЕ ЗА
ВСИЧКО ДО БЮРОТО
ЗА ЛѢТОВНИЦИ.**

МОРСКИ СГОВОРЪ

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКИЯ ЦАРОДЕЦЪ МОРСКИ СГОВОРЪ

Година 12

Брой 9

Варна, ноемврий 1935 година

Глав. ред. проф. Я. ЯРНАУДОВЪ

В.

ДА СЕ ГОТВИМЪ

Срѣдиземно море отново е арена на политическо и морско съревнувание. Итало-абисинският споръ предизвика да се прояви най-осезателно скритата борба за надмощие въ бассейна, който е връзката между изтокъ и западъ, между европейската култура и богатствата на мистичния изтокъ. Гибралтаръ, Малта, Египетъ, Хайфа и о. Кипъръ отново сж предметъ на най-точни военно-морски пресмѣтания. Тѣ сж бронирания поясъ, който обхваща Южна Европа, за да предпази отъ изненади пътя къмъ Индия и Египетъ. Италианската колониална политика се кръстосва съ тази преграда. За да я преодолѣе, Италия се стреми да противопостави Бизертъ, Тулонъ, своитѣ южни брѣгове, Додеканеза. Ето театъръ на бѣдещитѣ военни действия заедно съ базитѣ на двата флота. Вѣроятното използване на Додеканеза отъ страна на Италия предизвиква английската предвидливостъ къмъ политическа подготовка на евентуално използване грѣцкитѣ пристанища. Политическиятъ кипежъ въ тази страна е първиятъ резултатъ на една планомерна дейностъ, целяща да обезпечи общественото мнение и пристанищата за опредѣлени военни действия. По този начинъ нашиятъ полуостровъ отново става центъръ на внимание и кръстопжтъ на политически интереси.

Грѣция трѣбва да бѣде спокойна за останалитѣ си граници. Всички групировки на Балканскитѣ страни, които целятъ да заплашатъ такова едно спокойствие, сж нежелателни и опасни. Ние сме подъ най-внимателно наблюдение. Въпросътъ за нашия излазъ на Егея, повдиганъ енергично при всички случаи отъ насъ, създава основания за безпокойства и дипломатическа дейностъ. Отъ друга страна, Турската република, стремейки се да обезпечи своята територия и морската си база въ Измидъ, издигна въпроса за въоръжението на Дарданелитѣ. Въ тази си акция тя намѣри подкрепата и на най-силната морска държава въ Черно море. Съветска Русия и Турция иматъ еднакъвъ интересъ да затворятъ Дарданелитѣ за чуждитѣ военни флоти. Близкото минало показва, че Дарданелитѣ сж най-

лесно уязвими по сухо. България наново се поставя подъ заплахи и недовѣрие. Разположена централно, относно всички морски брѣгове на полуострова, тя играе най-важна стратегическа роля при едно евентуално стѣлкновение и, следователно, не може да не бѣде взета въ внимание при всички политически комбинации.

Конфликтътъ въ Срѣдиземно море постави на разрешение и другъ голѣмъ европейски въпросъ — групирването на Европейскитѣ сили споредъ тѣхнитѣ политически интереси и стремежи. Въ ходъ сж всички срѣдства на дипломатията. Новитѣ голѣми групировки сж на пътъ да се оформятъ. Въ тѣхъ ще намѣрятъ мѣстото си, споредъ своитѣ интереси, и всички малки държави, на които предстои да разрешаватъ задачи отъ най-различно естество. Цената на всѣка отъ тѣхъ е въ зависимостъ отъ географското положение и материалната сила, която ще бѣде извикана да каже думата си най-накрая. При такава политическа обстановка нашата задача е ясна. Заемайки едно отъ най-важнитѣ географски положения, ние сме естествено призвани да играемъ отново роля. Интересътъ къмъ насъ, обаче, може да бѣде съществень, ако представляваме сила. Въпросътъ за нашето въоръжение днесъ е най-съществениятъ. Заобиколени отъ съседи, които непрекъснато се въоръжаватъ, ние не можемъ и не бива да стоимъ повече подъ сѣнката на несъществуващитѣ мирни договори. Крайно време е сами да вземемъ въ рѣцетъ си своята съдба. Губенето на ценно време е престѣпление спрямо интереситѣ на племето ни. Имайки предъ видъ тази налагаща се сама по себе си задача, не бива да забравяме, че половината отъ нашитѣ граници сж водни. Тѣ се нуждаятъ отъ ефикасна защита, като се противопоставя същото орѣжие, съ което ще действува евентуалниятъ противникъ. Намъ е нуженъ флотъ за отбрана. Каквито политически комбинации и да се предприематъ, нека не се забравя, че своитѣ брѣгове се пазятъ само съ собственъ флотъ. Време е да се готвимъ!

П. ВАЙНБЕРГЪ

МОРЕ

Сжщо пелена безкрайна
 Разпротрѣло се омайно —
 Старъ другаръ — морето.
 Колко сила благодатна,
 Царствена и необятна
 Тука подъ небето!
 Спрѣхъ се на брѣга му ближенъ
 Азъ, отпадналъ и угриженъ,
 Съ бремето старинно —
 Всички блѣнове разбити,
 Всички скърби ядовити
 И съмнения злочинни.
 Дойдохъ днесъ да му прошепна,
 Че сждбата вечъ ме сепна,
 И че азъ отколя
 Нѣмамъ сили, покорихъ се
 И позорно примирихъ се
 Съ тежката неволя.
 Но кога предъ тѣжни взори
 Разпротрѣха се простори
 Ширни на морето,
 И съсъ лѣвска смѣлостъ пълень
 Хоръ отъ вихритъ изпълни
 Химнъ срѣдъ далнинето —

Химнъ на смѣлостъ и свобода,
 Химнъ на страшната природа,
 Взела съ бой живота,
 Мигомъ всичко въ менъ възстана,
 И така ми срамно стана
 Предъ самия мене —
 За покрусъ, за неволя,
 За готовностъ да се моля,
 За духа унили —
 Вратъ решихъ да не превия
 И съ врага си да се бия
 До последни сили.
 Стѣпкахъ азъ съ нозе отново
 На сждбата си сурова
 Пакостното време
 И врагу съсъ смѣлостъ твърда
 Пакъ подхвърлихъ кличка горда
 Катъ въ предишно време.
 Тамъ съ вълнитъ я повтори
 Подъ небеснитъ простори
 Цѣлата природа.
 А вълнитъ си лѣгѣха
 И по-смѣло тѣ запѣха
 За животъ, свобода.

Превелъ: СТ. ЧИЛИНГИРОВЪ

Инж. Т. ДЕЛИСТОЯНОВЪ

ЛАБОРАТОРНИ ИЗСЛѢДВАНИЯ НА ПАРАХОДНИТЪ МОДЕЛИ

Изпълнението и на най-малкия проектъ е съпроводено, преди всичко, съ материални срѣдства и, следователно, неговото несполучливо изпълнение носи първомъ загуби въ това направление, а после морални, стопански и други специални такива, въ зависимостъ отъ рода и областъта, въ която ще бжде прокаранъ или приложенъ начертаниятъ проектъ. Затова, необходимо е, преди започване на строежа, едно основно, всестранно и, така да кажа, последно проучване на проекта отъ хора съ съответна теоритична и практична компетентностъ.

Но въ известни случаи, както напримѣръ, при строежа на самолети, канали или кораби, само това проучване не може да ни бжде достатъчна гаранция, че построенитъ параходъ или каналъ ще ни даде желанитъ качества. И, ето защо, ние виждаме сериозни, учени мъже да си играятъ съ пѣськъ и глина, да правятъ модели на канали, насипи и т. н. и ги изследватъ после въ рѣчнитъ лаборатории на Института за изследвания по водното строителство и такива при строежа на параходи. Тукъ искаме да засегна единъ отъ отдѣлитъ на такова едно учреждение, а именно лабораторията за конструкция на параходи. Сжщо и тукъ се виждатъ сериозни хора да си играятъ съ водата, само че тукъ тѣ не проектиратъ канали, не строятъ насипи и шлюзове, не гледатъ какъ и отъ кжде ще мине водата, а оставятъ малки параходчета да плаватъ и наблюдаватъ, какъ тѣ ще се задържатъ надъ водата.

Тѣзи „параходчета“ понѣкога сж достатъчно голѣми и могатъ да достигнатъ на дължина до 10 метра, а ширина до 2.5 м. и да наподобяватъ голѣми гребни лодки, но, все пакъ, е непредпазливо човѣкъ да се качи въ такава лодка, понеже материалъ, отъ който е направена, е мекъ парафинъ.

Въ една съседна на водния каналъ зала, могатъ да се видятъ прѣстенитъ форми, въ които става отливането на лодкитъ. Парафинътъ е избранъ като строителенъ материалъ, понеже той леко се обработва, лесно приема и лесно запазва формата, която искаме да му придадемъ, което условие е пѣкъ отъ много голѣмо значение.

Формата за отливане се прави точно споредъ чертежитъ, но така, че парафиновата лодка да излѣзе като масшабенъ моделъ отъ проектирания параходъ, чиято мореходностъ ще бжде изпитана върху модела. Както при водното строителство, сжщо и тукъ основниятъ принципъ при моделнитъ изследвания, откритъ отъ Нютонъ и Фроиде, използванъ и въ хидравликата, е механичната скоростъ. Върху тоя законъ се основава опредѣлянето на качества на единъ проектиранъ океански гигантъ, т. е. дали неговото тѣло е достатъчно здраво, дали сж задоволителни плавателнитъ му качества, ще може ли да се осъществи желаната скоростъ, добре ли сж избрани формитъ на корпуса му и, най-после, може да се проследи, какъ неговитъ части ще поематъ и отстояватъ въ борбата съ вълнитъ и товара, който ще носи параходътъ. За тия качества, следователно, ние ще можемъ да сждимъ и видимъ, дали отговарятъ на проектиранитъ такива, отъ ония, които е показалъ построенитъ въ масшабъ и напълно геометрично сходенъ парафиновъ моделъ.

Така човѣкъ първомъ на практика прави изпитания върху своитъ проекти и после, следъ като има увѣренията за добрия резултатъ, предприема строежа на действителния новъ типъ корабъ, чийто строежъ ще погълне много материални срѣдства. Или, може да се каже, че възъ основа на тоя законъ на сходността, качества на парахода биватъ изпитвани и изследвани въ сравнение съ малкия мо-

делъ още въ така нареченото „зародишно състояние“.

Принципът на тоя законъ на сходността може да ни станатъ ясни отъ следния примѣръ: ако имаме единъ параходъ отъ 90 м. дължина и искаме да построимъ другъ съ 100 м. дължина, тогава, споредъ закона на сходността, ще дойдемъ до следните стойности за парахода, който искаме да построимъ:

Параходъ за сравнение	Отношение	Параходъ за постройка
Дължина $l = 90.00$ м.	$a = 1.11$	$L = 100.00$ м.
Ширина $b = 13.10$ м.	$a = 1.11$	$B = 14.25$ м.
Газене $t = 5.60$ м.	$a = 1.11$	$T = 6.22$ м.
Измѣстване $d = 5,100$ тона	$a^3 = 1.37$	$D = 6,981$ тона
Скоростъ $V = 10$ възли за мин.	$\sqrt{a} = 1.05$	$V = 10.5$ възли за м.
Съпротивление $W = 10,000$ кгр.	$a^5 = 1.37$	$W = 13,700$ кгр.
Мощност на маш. $N_1 = 1,250$ Р. К.	$a^3 \sqrt{a} = 1.44$	$N_1 = 1,800$ Р. К.
Обръщения на винта $n = 75$ за мин.	$L/\sqrt{d} = 0.95$	$N = 71.25$ за мин.

За сходните параходи съ $L = 100$ м. и $l = 90$ м. отношението на сходността ще бѣде $a = \frac{100}{90} = 1.11$.

Но надпреварването въ корабостроителитъ не се състои само въ увеличение на отношението за размѣритъ на единъ изпитанъ типъ, но особено тѣхното честолюбие бива задоволено при построяката на нѣкой новъ типъ параходъ, кждето същевременно е поканоено и отношението на сходността за скоростта, економичността и т. н. Тукъ не може да се разчита само на теоретични пресмѣтания.

Съществениятъ факторъ, който определя скоростта и економичността на единъ параходъ, е съпротивлението, което той срѣща при движението си въ водата. Общото съпротивление се състои отъ две съставни: съпротивлението отъ триенето и остатъчното съпротивление. Първото може чрезъ формули да се определи, но второто не се подава на такива изчисления, понеже е въ зависимостъ отъ формитъ на параходния скелетъ, отъ вълнитъ при вълнорѣза и отъ появата на водовъртежи около корпуса и, следователно, може да бѣде определено само чрезъ практични изследвания.

За получаване на това (второто) съпротивление, което е приблизително $\frac{1}{3}$ отъ цѣлото съпротивление, при новитъ параходни форми, за които не сж правени още проучвания, ползуватъ се отъ даннитъ, които даватъ опититъ, правени съ модели.

Моделътъ бива направенъ въ едно определено отношение на сходността — при малки параходи 1:10, при голѣми — 1:30. После, тоя моделъ, закаченъ за единъ динамометъръ и тегленъ въ вода, ни дава възможностъ направо да отчетемъ общото съпротивление и споредъ закона на сходността, можемъ това съпротивление да го отнесемъ къмъ онова на проектирания параходъ. А като знаемъ общото съпротивление и извадимъ отъ него онова отъ триенето, получената величина ще ни даде остатъчното съпротивление.

Изследванията, чрезъ теглене на модела, ставатъ въ дългъ каналъ, съ каквато е снабдена изпи-

тателната станция. Отъ страна на канала се намиратъ релси, по които се движи колата за теглене на модела, чиято скоростъ може да бѣде регулирана и нагаждана споредъ желанието ни, а съ това добиваме възможностъ да измѣримъ и съпротивлението при различни скорости. Същевременно могатъ да се наблюдаватъ вълнитъ, образувани отъ вълнорѣза, а също и водовъртежитъ, които могатъ да произлѣзатъ при движението. При изследването могатъ да се забележатъ нѣкои грѣшки въ формата на парахода, които лесно могатъ да бждатъ премахнати чрезъ изрѣзване на парафина. И така, чрезъ съответни поправки, може да се получи идеалната форма на парахода съ известно предназначение т. е. можемъ да имаме ония форми, при които нашиятъ проектиранъ корабъ ще развие определена скоростъ при най-малка мощностъ на машинитъ. Тия благоприятни т. е. економични форми на модела после могатъ да бждатъ пренесени върху строещия се параходъ. При колата за влачене се взема предвидъ разстоянието, което ѝ е необходимо, за да се изсили т. е. за да получи определената скоростъ, а също и онова въ края на канала, при спирането.

Изхождайки отъ тая гледна точка, каналитъ за изследване сж построени достатъчно дълги. Така на примѣръ, каналътъ за тоя родъ изпитания въ Берлинъ е дългъ 146 м., а оня въ Хамбургъ, предвиденъ за влѣкачни изследвания съ летещи лодки, съ твърде голѣма скоростъ, има дължина 322 метри и е най-дългиятъ каналъ въ тая областъ. За изследвания на устойчивостта на модела въ борба съ вълнитъ още Фройдъ е построилъ едно приспособление съ падаща тежестъ, което е работило предъ колата за влачене и е образувало вълни въ канала.

За избѣгване на вътрешнитъ съпротивления въ водното корито, тия канали биватъ широки 6—12 м. и 3—6 м. дълбоки. А, за да се схване и влиянието върху кораба, както на рѣкитъ и каналитъ, когато той би ималъ случай да пътува по такива, също така и на появилитъ се течения при приближаването му до подпорни, мостови стълбове или брѣгове, въ нѣкои изпитателни канали, на примѣръ Хамбургския, на нѣкои мѣста въ коритото на канала, има приспособления, които даватъ възможностъ, то да се стѣснява или разширява.

Въ модернитъ нѣмски изпитателни канали водата може да се движи и вълнува, а това позволява да се изпробва морската устойчивостъ на модела, следователно, и тая на парахода при развълнувано море. Дължината на вълнитъ може да бѣде направена споредъ желанието ни, т. е. можемъ да имаме въ масщабъ, както кжситъ вълни на Източното море, също така и дългитъ океански такива.

Отъ голѣмо значение за параходитъ е и тѣхниятъ винтъ, чиято направа зависи много отъ водовъртежитъ, които се образуватъ въ задната частъ на корпуса, и затова моделътъ бива изпитванъ не само чрезъ влачене, но и чрезъ своя „собствена сила“, за която целъ той се снабдява съ винтъ, приведенъ въ движение чрезъ електромоторъ. Същевременно става определяне и на най-подходящото мѣсто на кърмилото.

Тукъ става и изследване на винта, независимо отъ корабния моделъ. Моделътъ за винта сжщо бива правенъ отъ материалъ, на който лесно може да се предаде желаната форма (особена калаена сплавъ). Чрезъ увеличаване на обръщенията на винта може да се получи увеличение на скоростта на лодката, обаче, това увеличение на обръщенията за даденъ винтъ има определена граница, следъ преминаването на която започва да спада скоростта на лодката, въпреки напрегнатитъ сили на мотора. Така че, при много високи обръщения, лодката вмѣсто да лети напредъ, започва полека-лека да намалява своята скоростъ и даже може да почне да се движи назадъ. Тия явления зависятъ отъ това, че при твърде високи обръщения на винта, течението или стълбътъ отъ вода, който преминава презъ вътрешността на винта, се прекъсва и около винта се получава празно пространство (кавитация), което предизвиква всмукване, отправено назадъ на самата лодка.

Кавитацията можемъ да имаме и при износени плоскости при бързо въртещитъ се параходни винтове, отъ които водата по единъ загадаченъ начинъ откъсва парчета отъ крѣжкия му металъ. Откъсването на частици и образуването на празни пространства върху повърхността на винта, следва следъ голѣма и силна буря, при която водата се блѣска върху винта и откъсва отъ последния частици, чийто брой постоянно расте и предизвиква повреждане на винта.

Въ отношението на сходността трѣбва да се вземе предвидъ и отвесното налѣгане, което действува върху винта и е равно на атмосферното налѣгане (равно на 10 м. воденъ стълбъ) плусъ налѣгането на водния стълбъ, подъ който се намира винтътъ. Да вземемъ, наприкладъ, че параходниятъ винтъ ще работи на 5 м. дълбочина. Налѣгането върху му, следователно, ще бжде $10+5=15$ метра воденъ стълбъ. При изследване на модела, моделниятъ винтъ работи, само на 20 см. дълбочина или изпитва вертикално налѣгане отъ $10+0.2=10.2$ метра

воденъ стълбъ. Отношението отъ 15:10.2 е близо 3:2 и това отношение трѣбва да се има предвидъ, когато ще се строи и изпитва винтътъ въ действителната му голѣмина.

За да може отношението на сходността да се използва за изследвания и при голѣми скорости, ще трѣбва да се вземе масшабъ 1:30, а съответното вертикално налѣгане отъ 15 м. ще бжде редуцирано тогава за воденъ стълбъ отъ 0.5 м. Атмосферната съставляваща (атмосферното налѣгане) може тогава да се вземе съ 0.3 м. воденъ стълбъ, което може да се постигне само при безвъздушно пространство. Тая трудностъ е преодоленъ въ Хамбургския институтъ, чрезъ постройката на единъ хидравлически тунелъ. Той наподобява аеродинамиченъ (въздушенъ) тунелъ съ тая само разлика, че въ хидравлическия водата се движи вмѣсто въздуха. И така създаденото течение привежда въ движение винта на парахода по начинъ напълно сходенъ съ Каплановата или така наречената още винтообразна турбина. Тунелътъ е непроницаемъ за въздуха, така че изследванията могатъ да станатъ и при по-ниско и отъ атмосферното налѣгане. Измѣрванията могатъ да се взематъ чрезъ специални трилостови везни, а за наблюдение има построенъ дебелостененъ прозорецъ.

Първата пробна станция е била построена отъ английския физикъ Вилиямъ Фройдъ въ 1874 г. и неговиятъ методъ за изпитване на модела въ борба съ вълнитъ по-после е билъ възприетъ и подобренъ въ Германия. Въ други страни, съ изключение на Англия и Германия никжде нѣма такива изпитателни станции. Въ Германия за сега има 4 голѣми лаборатории отъ тоя родъ, и тѣ стоятъ на разположение на всички страни и корабостроители, които желаятъ да изпитатъ предварително качествата на проектирания отъ тѣхъ корабъ. Така наприкладъ, голѣмиятъ французски параходъ и океански гигантъ „Нормандия“, преди да бжде почнатъ строежа му, за голѣма сигурностъ е билъ изпратенъ въ една такава нѣмска станция, да бжде изпитанъ като моделъ.

АЛИСА МЮЛЛЕРЪ-НОЙДОРФЪ

РИБАРИТЪ И ТѢХНАТА РАБОТА

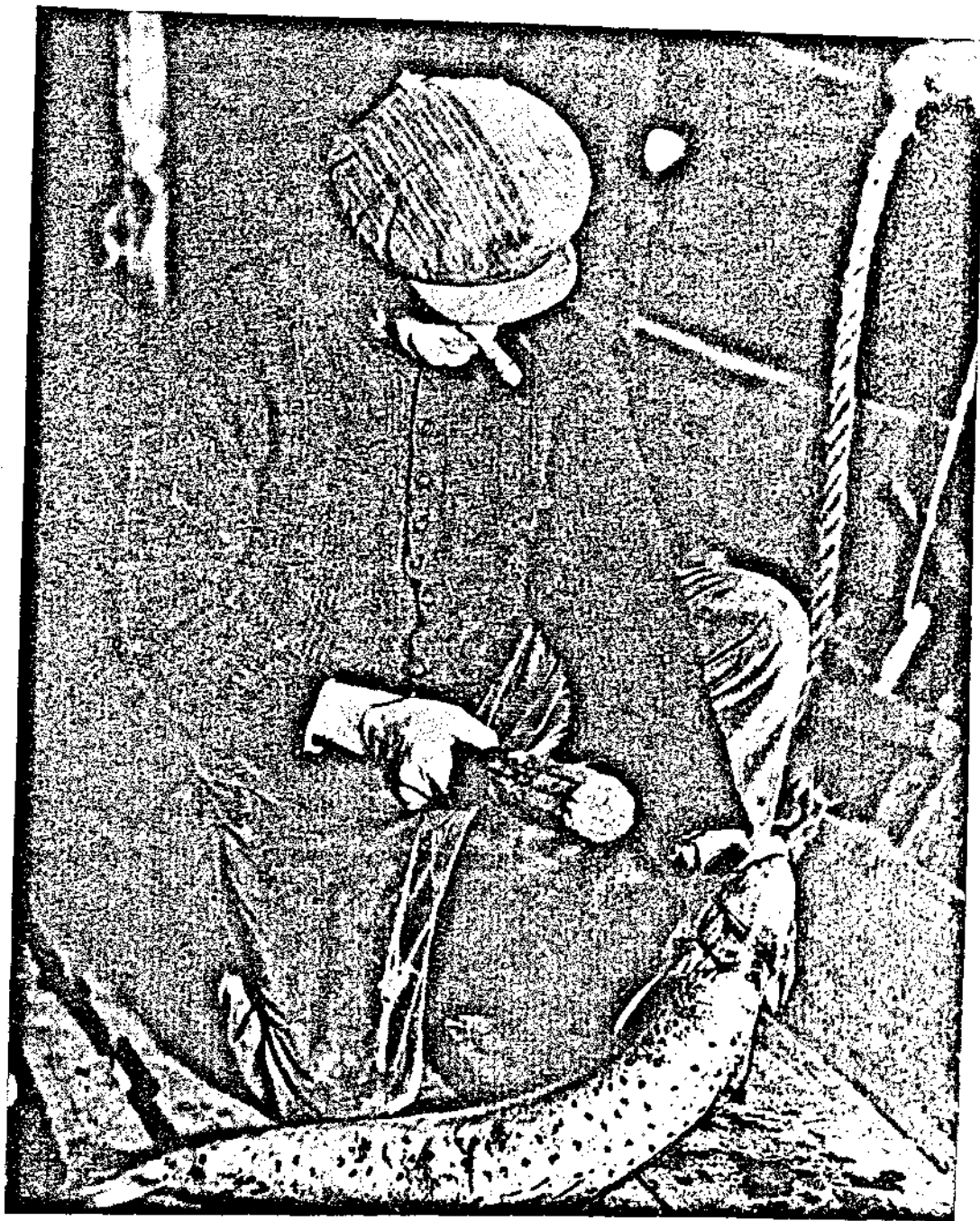
Морето таи въ себе си голѣми богатства, като йодъ, солъ, вода, слънце и въздухъ и лѣчебни сили, на които стойността не може да се опише. Въ безброй курорти и морски лѣтoviща морето дава отъ своитъ богатства на всѣкой, който ги потърси.

Милиони мжже се борятъ денонощно за тѣзи богатства, които морето грижливо пази въ пазвитъ си. Освенъ потъналитъ на дъното му богатства, най-много се търсятъ рибитъ, които сж храната на милиони хора. Докато въ България рибата е рѣдкостъ и просто луксъ, въ другитъ страни тя е народна храна. Въ Германия, кждето има много рѣки, езера и брѣговетъ се миятъ отъ Северно и Балтийско морета, рибата е въ голѣмо изобилие и е достъпна за най-беднитъ. На Северно море се ниятъ едно следъ друго рибарскитъ села и пристанища. Многобройнитъ островчета служатъ изключително за рибарски цели. Единъ флотъ отъ 650 рибарски параходи, извънъ безбройнитъ рибни кораби, моторни лодки и лодки, извършва грамадна работа. Пристанциата Емденъ, Бремерхафенъ, Везенмюнде, Куксхафенъ, Шетинъ и Щралзундъ сж били едно време само рибарски села и всички сж свързани съ желѣ-

зопжтни линии и автомобилни шосета. За да се види грамадната работа, която извършватъ риболовцитъ, отбелязваме, че само въ едно отъ тѣзи пристанища сж били натоварени 123 милиона килограма морска риба за една година.

Риболовътъ въ буйното Северно море е извънредно труденъ. Още преди да се разсъмне, работата започва и корабитъ се отправятъ къмъ открито море, кждето оставатъ съ цѣли седмици въ бури и виялици. Все сжщитъ лица и сжщата работа, все сжщата самотия и вѣчната борба съ яростнитъ вълни. При това, постоянната миризма отъ рибата, която уморява нервитъ на човѣка. Следъ нѣколкоседмично лутане изъ морето, най-после рибаритъ се връщатъ, но не въ родното си село, а къмъ голѣмитъ пристанища, кждето пакъ, преди да се разсъмне, рибата се продава и съ специални рибни влакове се изпраща изъ вътрешността на Германия.

Работата на рибаря е много романтична. Когато той трѣгва съ опнатитъ платна на лодката си и съ степнато моряшко облѣкло навътре въ морето, той мисли, че отива на обикновена разходка. Курортиститъ му завиждатъ и го гледатъ съ отворени очи и биха желали и тѣ да го последватъ въ

Една отъ най-големитъ морски риби „Семга“

неговитъ екскурзии. Въ сжщностъ, той упражнява опасна професия, като излага всъка минута живота си. Не е за очудване, че въ Германия рибаритъ представляватъ специаленъ родъ хора. Тъ сж мълчаливи, безстрашни, искрени и горди. Тъ оби-

чатъ повече отъ всичко морето, което е вземало и продължава да взема постоянно толкова много жертви отъ тяхъ. И тѣ биха измрѣли, ако имъ би било наложено да живѣятъ далече отъ него.

В. СТРАШИМИРОВА

ЧУДОТО НА СВ. АНАСТАСИЯ

(Продължение отъ бр. 8)

Понѣкога, запалвайки огънь, на огнището, въ мѣничката стаица, която служеше за готварница и гдето той спѣше на одъра, Райко оставаше буденъ до полунощъ. Въ килията на монаха свѣтѣше. Той четѣше, може би. А Райко нѣмаше нужда отъ свѣтлина. Седналъ край огнището, огрѣнъ отъ буйнитъ пла-

мъци, той изпитваше странна наслада да слуша прѣшенето на дърветата. Вѣтрътъ нахлува презъ коминя, носи жалбитъ на тия, които сж замръзнали по незнайни пѣтища. Но Райко не седи празенъ. Пламъцитъ подскачатъ и обливатъ стеницъ съ свѣтли ивици, очертаватъ силуета на слѣпеца, вижда се

какъ леко и чевръсто той плете рибарска мрежа. Научи го на това единъ старъ рибаръ, който спираше понѣкога лодката си, да донесе риба за „отчето“.

— Тъкмо занаятъ за тебе — му каза той. — Кърпимъ старитѣ мрежи, но трѣбватъ и нови. — И Райко усърдно плетѣше мрежи за пролѣтния риболовъ. Дърветата, отсѣчени отъ Странджа, прѣшѣха весело, раздавайки топлината, която години бѣха пили, чрезъ листата си, отъ слънцето. И тоя огънь на огнището наумяваше на Райко вечеръ зиме, въ родната кжшурка. Върху рогозката има черга. Той и майка му седятъ край огнището. Снѣгътъ е навалѣлъ, почти до покрива. Нощта е тъмна, а снѣгътъ е тъй бѣлъ. Фи - у - у, фучи вѣтърътъ въ комина и прѣска искри...

— Мале, разкажи приказка.

И Райко, притихналъ, слуша приказката, наумяваща робията, а майчиниятъ гласъ тъй тайнствено шепне:

— Мълчете, мълчете, че идатъ турци каталанци съ дебели боздугани.

Отдавна приказката е свършена, Райко. Върху огнището огънятъ тлѣе, догаря... Нѣма ли да спишъ вече? Има още много дълги самотни нощи предъ тебе — все ще успѣешъ да наплетешъ яки рибарски мрежи.

— Когато наближи пролѣтътъ, морето взе да утихва. Чайкитѣ, които виеха гнѣздо на фара, съ веселъ крѣсъкъ летѣха надъ острова. И единъ денъ Райко чу вика на жеравитѣ. Той вдигна нагоре глава, развълнуванъ и смутенъ отъ тайнствената радостъ на новия животъ. Тамъ горе, птицитѣ летѣха. Виковетѣ имъ се носѣха широко въ самотната морска безкрайностъ и оставяха следъ себе си тревожното очакване на нѣщо ново, незнайно и хубаво, но дълбоко желано.

— Прелетѣхме надъ долини и морета

Надъ планини и полета,

Идемъ въ старитѣ гнѣзда.

Да, да въ старитѣ гнѣзда...

Така ли викаха жеравитѣ? Остриятъ тригълникъ на орляка прониза твърдѣта и се скри заедно съ тѣхния вълнуващъ зовъ. А Райко още стои, вгледанъ сякашъ въ невидимия пжтъ, по който пролѣтната благовестъ отмина надъ морето, къмъ северъ. И една детска усмивка пробѣгна по лицето му. Кому се усмиваше, Райко? Или това бѣ само усмивката на младостта, която, въпрѣки всичко, винаги се надѣва... Райко отиваше често въ градеца при Василъ. Върналъ се на острова, той идѣше съ една нова радостъ. Звучитѣ ставаха все по-чисти, все по-стройни, тѣ изкачаха и се втурваха неудържимо буйни, като деца на огрѣна отъ слънцето ливада. Това не бѣше пѣсень, това бѣ душата на слѣпеца, която се разваряше и изповѣдаваше при всѣко разгъване на хармониката. Райко обичаше при залѣзъ да седи на високия прустъ и да свири. Лжчитѣ хвърляха топло отражение върху лицето му. Това не бѣ лицето на прежния Райко. Това лице бѣ станало свежо съ мургаво-златистъ цвѣтъ, какъвто иматъ крайморцитѣ. Голѣмитѣ кафяви очи изглеждаха вперени въ морския безкрай. Кичуръ кестеняви кждрици падаха на челото, гдето бръчката на страданието се заличаваше. Наблизо минаваха параходи, тия параходи, чиито свирки така тревожно ехѣха въ зимната мъгла. Машинитѣ имъ буботѣха сега можъщо, увѣрено. Рибарски алемани рибувзха край острова. Чувахе се какъ равномерно греблата загребватъ водата. Пѣсенята на хармониката долитахе

до тѣхъ, носена отъ лекия вѣтрецъ. И докато кърмичията извиваше кърмилото, очитѣ неволно следваха малкия островъ, изплувалъ изъ вълнитѣ съ бѣлата си църквица и куличката на фара, като отъ една хубава приказка на детинството. И не единъ рибаръ ще сваля фуражка и ще се прекръсти съ очикъмъ църквицата, символъ на тая тайнствена сила, която разумътъ не може да овладѣе, но на която сърдцето се уповава.

* * *

Три пролѣти сж минали, откато Райко е тукъ. Въ четвъртата пролѣтъ, въ деня на събора, той облѣче нови дрехи, спечелени съ трудъ, а на лѣвата ржка сложи златенъ прѣстенъ — единичното богатство отъ майка му. Съборътъ бѣ много посетенъ. Бръмчеха моторници, чуваха се удари на весла, даже едно малко параходче изсвири и хвърли котва наблизо. Малката земна площъ натежа отъ смѣхъ и глъчъ. Островътъ се превърна на голѣмъ пчеленъ кошерь, гдето бръмчеха пчели, наситени съ цвѣтенъ сокъ и топлина. Въздухътъ бѣ чудно свежъ. Като че ли отъ морето се излъчваха тайнствени изпарения, които вливаха лекостъ въ стѣпките, блѣсъкъ въ очитѣ и топлота въ гласа. А Райко? Той се движеше увѣрено, почувствувалъ се домакинъ. И, стоейки на брѣга, посрѣщаше гоститѣ на светицата, като свои собствени гости. И никой като че ли не забелязваше, че той е слѣпъ.

Късно следъ обѣдъ, много отъ лодкитѣ отплываха къмъ морскитѣ градчета. Останаха съборянитѣ отъ вътрешността на Странджа. И надвечеръ, следъ хорото, моми и ергени вкупомъ запѣха тракийски пѣсни. Една мома, най-добрата пѣснопойка не спираше. Гласътъ ѝ се отдѣляше отъ другитѣ по своята звучностъ и сладостъ, и се носѣше надъ морето като повѣй отъ нѣщо родно, свидно. Райко слушаше прикованъ. Слѣпитѣ му очи се устремиха къмъ пѣщата мома. Тя усѣти единъ неподвиженъ погледъ върху си и се развълнува. Опрѣнъ до оградата на пруста стоеше високиятъ младежъ въ тъмносинитѣ дрехи, когото бѣ видѣла сутринята при лодкитѣ. Тя го бѣ погледнала нѣколко пжти, но той, изглежда, не я забеляза. А сега той я гледаше, съ леко приведени рамене, като че ли пиеше всѣка извивка на гласа ѝ. Той извади бѣла кърпа, изтри челото си и очитѣ. На лѣвата му ржка лѣсна широкъ златенъ прѣстенъ. И той стоеше неподвиженъ, устременъ съ цѣлото си сжщество къмъ нея.

— Боже мой. Тѣй пѣеше нѣкога майка му.

Тѣй пѣеше и тя, Денка.

Сърдцето му биеше отъ ново, неизпитано досега вълнение. Той не знаеше, че тая пѣсень бѣ неговата сждба. И докато слѣпитѣ му очи оставаха устремени къмъ момичето, сърдцето му чрезъ пѣсенята трепна — залюби...

Разнесе се шепотъ:

— Това не е ли Райко?

— Ами той прогледналъ?

— Той е, три години вече работи тукъ.

— Не гледа, но работи. Не чака милостъ.

Момата чу шепота, смути се. Наистина ли е слѣпецътъ Райко отъ тѣхния градъ?

— Но, Боже мой, той ме гледа, той е прогледналъ. И тя се спусна къмъ него, изкачи стѣпалата на пруста.

— Райко, Райко, ти ли си? Не можахъ да те позная. Защо тѣй ме гледашъ? — азъ съмъ, Денка. Слѣпецътъ стисна подадената ржка: малка, изгарящо топла.

— Азъ не те виждамъ, Денке, но чухъ пѣсенъта ти. А ти защо не се обади по-рано?

— Че какъ ще ти се обади. Гледамъ: хубавъ момъкъ, но непознатъ. Ти си се промѣнилъ, Райко, станалъ си другъ.

— Другъ съмъ, наистина, Денке, откато стъпихъ на острова. Това стори светлицата. Самъ изкарвамъ за себе си, не чакамъ отъ другитъ.

— А тая хармоника чия е? — и Денка посочи хармониката, сгъната върху масичката. — Ти по-рано свирише на тамбура.

— Моя е.

— Посвири, Райко, да чуемъ и твоята пѣсень.

Райко засвири. Долу всички се смълчаха. Райко засвири пѣсенъта, която майка му тъй често пѣеше: Ой Гюра, Гюра.

Вечерната дрегавина прибуляше въ синкаво було отсрещнитъ странджански възвишения. Райко свирише. Хармониката, покорна на ржцетъ му, се сгъваше като жива. Денка стоеше край Райко, малка хубава девойка въ простата си зелена рокличка. Разтворенитъ прѣсти се опираха върху оградата. Коситъ ѝ, златисти — кждрави, ограждаха като ореолъ матовото лице. Райко не можеше да види лицето ѝ, но той усѣщаше втречения въ него погледъ и че въ тоя погледъ имаше топлинота и усмивка. И струваше му се, че не той свири, а нѣкой другъ — хармониката сама се разгъваше и събираше. Райко знаеше, че това е най-хубавиятъ часъ въ живота му. . . Тъ стояха тамъ, мжжътъ и девойката, слѣпниятъ и зрещата съ едно и сжщо смѣтно смущение и една ведра наивна усмивка, а душитъ имъ се срѣщаха и проникваха въ звуцитъ, които говорѣха повече отъ погледитъ, повече отъ думитъ. Колко време свири Райко и кои пѣсни? Вечерта забули лицата и съзнанието, въ чийто стѣсненъ кръгъ оставаше само тоя часъ. Фарътъ на острова хвърли струя свѣтлина, която просѣче като златенъ мечъ залива. А подобно на морски вѣнецъ, свѣтнаха въ полуджга лампитъ на крайбрѣжнитъ селища. Когато Райко спрѣ, чу се възхитениятъ шепотъ на младитъ.

— Браво, Райко. Нито единъ отъ насъ околнитъ, не можа да изкара най-простичката пѣсень. А ти, на — научилъ си се.

— Тя направи това — рече Райко, като че ли за себе си, извъръщайки глава къмъ църквичката.

Една звездица, синкаво-златиста, затрептѣ надъ църковния кръстъ. Нощта слизаше и тъмнината идѣше като голѣми вълни на таманенъ димъ. Вълнитъ пѣеха въ молитвенъ хоръ. И душитъ оставаха унесени въ странна неподвижностъ. Съ това усѣщане за вѣчното, което винаги витае надъ морето. „И духътъ Божи се носѣше върху водитъ“.

Цѣлата нощ Райко не спа. Това бѣше като она нощъ, която той за пръвъ пѣтъ прекара на острова. Тогава той бѣ разбудилъ слѣпеца Гаврилъ, само за да чуе гласа му, да не бжде самъ. . . Райко знаеше: има нощи, презъ които не се спи. Нощи на бдение, когато най-голѣмиятъ слѣпецъ проглежда въ тъмната бездна на душата си, за да намѣри тамъ, като първична жажда, като начало и край на всички истини — истината на любовта — единичка непоколебима, неизмѣнна. . .

Тя, Денка е тукъ. Райко си спомня презъ сънъ мъничкото четиригодишно момиченце, каквото бѣше Денка, преди той да ослѣпѣе. Той помни кждрави златни коси и свѣтли очи. После тоя образъ се загуби въ тъмнината, която го обзѣ. Но мине ли по-

край тѣхъ, не може да не се запре: отъ двора се чуе пѣсенъта на Денка или пъкъ нейниятъ смѣхъ. И Райко знаеше, че тя е хубава, защото тъй може да пѣе и да се смѣе само момиче, което е хубаво и за което всичко е хубаво. . . Като птичка, денътъ ѝ почваше съ пѣсень. А Денка види ли, че той стои край оградата, ще се затича и ще му даде нѣщо. Понѣкога ще го повика да се нахрани у тѣхъ. Той изпитваше почти болка да приеме милостъта ѝ.

— Отъ тебе, Денке, нищо не искамъ. Стига ми дето ме веселишъ съ пѣсенъта си — слушамъ те, забравямъ орисъ и мжка. . .

По-късно, въ манастира, той си спомняше понѣкога за нея, за пѣснитъ ѝ. И се усмихваше на далечния споменъ, по-яркъ и по-милъ, колкото по-тъмно бѣ предъ погледа му и по-самотно въ душата му. А отъ своята икона св. Анастасия гледаше съ синьозеленитъ си очи, каквито иматъ само морскитъ момичета или горскитъ самодиви. Златнитъ ѝ коси бѣха притиснати съ небесно покривало, което стигаше до сребърнитъ ѝ нозе. Но Райко бѣше слѣпъ и не знаеше, че Денка прилича на св. Анастасия. А сега. . . сега той знаеше едно: утре Денка ще отпътува и той ще остане самъ. . . Следъ като бѣ привикналъ години наредъ да бжде самъ. Една вечеръ, прекарана съ това момиче — той чуваше гласа ѝ, извивкиятъ му, тъй сладки и хубави, като гласа на нѣкогашното четиригодишно момиченце. Той бѣ чулъ смѣха ѝ, въ който струеше толкова свѣтла радостъ отъ живота, той знаеше стѣпкитъ ѝ, леки, подскачащи, нетърпеливо-игриви. Той усѣти топлината на ржката ѝ, тъй мъничка въ неговата голѣма ржка. И тая ржка ще му се протегне за сбогомъ и може би никога вече нѣма да я досегне. . . Той изохка, простена. И той стоеше безсиленъ, прегърбенъ подъ тая голѣма мжка, която не знаеше, и която тъй неочаквано го обзе. Денка бѣше свѣтлината, смѣхътъ, радостъта — той знаеше това, усѣщаше го. И тая радостъ си отиваше. . . Изведнѣжъ той се опомни: не бѣ ли богохулство да се оплаква? Не намѣри ли той тука, на тоя самотенъ островъ, оржжиято, съ което преодолѣ тежката си орисъ? Не бѣ ли много, че снощи тя му подаде ржка, стоя край него съ часове, разпитвайки го за живота му, говорейки весело, безъ да забележи въ гласа ѝ съжалението, отъ което той би страдалъ? О, той не искаше да бжде съжаляванъ отъ това момиче. . . То е още тукъ, и когато си отиде, дни и нощи, Райко ще чува въ самотата си този топълъ сърдеченъ гласъ и ще я усѣща, че стои край него, докато той свири на хармониката за нея, само за нея. За радостъта, която той изпита снощи, тая мжка не бѣ ли само най-малка данъ? Съ какво можеше да откупи той снощната вечеръ — срѣдъ много вечери на острова — единствена, хубава като приказката за златното момиче? . . .

Съ утрото настѣпи веселата тревога на тия, които се готвѣха да отпътувагъ. Райко чу познати леки стѣпки.

— Отивашъ ли си вече, Денке? — почти простена той.

— Хайде, на моторницата, — викаше нѣкой.

Денка се спрѣ, погледна това лице тъй различно отъ снощи: измжчено, безпомощно. И желанието да го утеши изведнѣжъ бликна съ топла струя въ гласа ѝ.

— Райко, снощи сънувахъ чуденъ сънъ: светлицата слѣзе отъ иконата, спрѣ се до леглото ми и каза:

— Райко ми служи вѣрно и предано три години. Вземи го съ себе си. Нека сега на теб да служи. Така каза светицата. Нали ще дойдеш, Райко?

Слѣпецътъ потрепера. Но... може би това е сънъ. Нали той винаги е всрѣдъ тъмнина. И това е сънъ всрѣдъ дългата му безкрайна нощъ.

— Денке, не сънувамъ ли?

— Не, Райко. Ето, азъ съмъ тукъ. Следъ малко ще тръгнемъ.

— Но азъ бѣхъ просякъ.

— Нали сега вече не си?

— Но азъ съмъ беденъ — нищичко нѣмамъ.

— Нали ти ми казваше нѣкога, че съмъ била птичка. Иматъ ли птицитѣ повече отъ насъ, когато почватъ да си виятъ гнѣздо? ...

— Но ти забрави, азъ съмъ слѣпецъ.

— Райко, моитѣ очи сж и твои. Азъ ще ти бжда очи. Нѣкога те жалѣхъ, сега те обикнахъ. Обикнахъ те каго усѣтихъ твоя погледъ, когато пѣхъ.

— Моята погледъ? ...

— Да, ти ме гледаше, Райко. И азъ не забелязахъ, че си слѣпъ. Гледаше ме твоята душа. Сега те обичамъ и зная, че пжтътъ ни е единъ.

Утринното клепало заби. И Райко, и Денка единъ до другъ, приведоха се, прекръствайки се съ тържественъ трикратенъ кръстъ. Денка го увлѣче къмъ църквицата. Тя взе две свѣщи, ови ги една около друга и ги постави на свѣщника предъ светицата. Силниятъ двоенъ пламъкъ затрептѣ и отблѣсъкъ, живъ и топълъ, се запали въ очитѣ на светицата. А гласътъ на стария монахъ звучеше тържествено, вдъхновено:

— Стани и върви! Твоята вѣра те спаси!

Свѣщитѣ догаряха въ силния двоенъ пламъкъ — символъ на тѣхнитѣ два живота, които щѣха да се прелѣятъ неотлъчно единъ въ другъ и така да изгорятъ.

— Сбогомъ, светице. Азъ никога нѣма да те забравя, — прошепна Райко. Стжпкитѣ на Денка, избързали по каменнитѣ плочи, нетърпеливо го викаха.

* * *

Вечеръ е... Райко седи на скамейката въ двора на своя чифликъ. До него е тригодишното му дете Янка, кръстено на покойната му майка. Денка въ кжщи приготвя вечеря. Денка. Какъ тя преобрази живота му. Лѣте Райко работи редомъ съ нея въ чифлика, а зиме свири съ хармониката по сватби и вечеринки. Малкиятъ краварникъ напредва. Денка се грижи за животнитѣ, като за деца: чеше ги, чисти ги, кже ги. А овошната градина и тя скоро ще дава добъръ приходъ. Райко, кждето и да е, на трапезата ли, при гости, при кравитѣ ли, или около дръвчетата — навсѣкжде той се движи увѣрено, сръчно, сякашъ не е слѣпъ. Самъ забрави за слѣпотата си и тогава и другитѣ престанаха да я забелязватъ. И когато не говори за майка си, или за жена си, той говори за светицата. Тя го върна къмъ живота съ тоя непрекъснатъ стремежъ на душата къмъ възвишеното, стремежа къмъ работа. Тя му даде сладката радостъ: да ядешъ хлѣбъ, който си получилъ чрезъ собствения си трудъ. И въ Денка не гори ли искрица съ добротата на безсмъртната и душа?

Въ кжщи, редомъ съ другитѣ икони, има една голѣма: иконата на св. Анастасия, съ посребрена глава и ржце. И всѣка година той и Денка отиватъ на острова и сами палятъ кандилото на светицата.

— Мама пѣе, — казва момиченцето и се усмихва. Райко чува пѣсенъта на жена си, която му спомня винаги една друга пѣсенъ, тѣй близка и свидна и все тѣй родна — майчината пѣсенъ. И предъ него възкрѣсва като въ рамка на стара, полинтла отъ времето картина, единъ малъкъ силуетъ въ черно. И сладъкъ гласъ шепне тайнствено, преданно:

— Море синьо, зелено или мораво. И тамъ островче. Тамъ е светицата — тя върши чудеса...

Райко гали кждравитѣ коси на своето дете. Той „вижда“ малката скалиста отломка, прибулена въ мъглявината на морската далечностъ. Тамъ сега свѣти фарътъ, като голѣмо неугасващо кандило. А предъ олтаря стариятъ монахъ отмѣря дълбоки поклони:

— Помогни, светице, съ твоитѣ молитви предъ Божия престолъ на всички, които те споменаватъ съ вѣра въ своето страдание. Дай на гладнитѣ хлѣбъ, на болнитѣ здраве, на самотнитѣ приятелъ, на слѣпитѣ свѣтлина.

Вълнитѣ шумятъ като припѣвъ стариненъ, плъзгайки се надъ бездната, отнасяйки молитвата на дължъ и ширъ:

Здраве на болнитѣ,

Хлѣбъ на гладнитѣ,

Свѣтлина на слѣпитѣ.

Извитиятъ рогъ на месечината хвърля топла струя върху бѣлата църквица. Единъ лжчъ се промѣква презъ сводестото прозорче и заиграва върху лицето на светицата. И въ голѣмитѣ очи гори странното сияние на превъзмогнато страдание, презъ което се стига до истината.

Потърси Бога въ себе си и ще чуешъ тогава този силенъ, неумиращъ презъ вѣковетѣ гласъ:

Ти не си самъ:

Азъ съмъ съ тебе

И чрезъ тебе...

Тамъ, на острова, бди въ молитви морската ца рица, светицата Анастасия...

— Райко, Янке, — вика Денка. Тя стои на прозореца, гдето сж наредени саксии съ нацѣвтѣли камбанки. Освѣтена отъ лампата, хубавата млада жена се усмихва. Буйнитѣ златни коси като ореолъ свѣтятъ около разцѣвтѣлото лице. Тя вижда, какъ бащата и детето тръгватъ къмъ кжщи. Стжпкитѣ на мжжа сж увѣрени и твърди, а момиченцето се затича предъ него — малката руса кукла — тѣхното дете.

Извитиятъ рогъ на месечината се скрива задъ гористия склонъ. Отъ връхъ на връхъ затрептяватъ звезднитѣ полюени. И тѣ горятъ съ сжщата свѣтлина, съ която горѣха въ оная отмината вечеръ, когато вдовицата Янка говорѣше на своето слѣпо момче за малкото незнайно островче.

И когато смъртъта, като единъ непробуденъ сънъ, притвори очитѣ на зрещи и слѣпи, сжщитѣ тия звезди ще върватъ по вѣчния си пжтъ, запалвайки се въ часъ уреченъ за нощна литургия.

А мъничкитѣ сърдца на хората, които побиратъ всичкия безкрай на вселената въ тѣй краткия си животъ, ще бждатъ мъртви, тия сърдца, които могатъ да отключатъ вратата на щастieto само съ едничката безсмъртна сила: *любовта*.

ИОРДАНЪ КЮРАНОВЪ

МОРЕТО ИСКА...

Учебният кораб „Надежда“ леко поръше морските вълни, които цвѣтѣха на кичури бѣли цвѣта. А по-нататък тихо се разплискваха вълни, блестящи от луната на милиони изумрудни малки очи, които поглеждаха за миг високото небе, осѣяно съ звезди и пакъ се загубаха. Тихиятъ вѣтрецъ повѣваше приятно моряците, които съ устремени погледи цепѣха далечината къмъ родния брѣгъ. Нѣкой напѣваше весела пѣсень, други подхващаха въ хоръ, а трети татъкъ откъмъ кърмата се провикваше съ веселъ възгласъ, като всички се радваха, че скоро ще бждатъ върху земята на своитѣ дѣди. Ето вече толкова месеци се скитатъ по море, най-сетне дойде края на тѣхното патуване и тѣ се прибираха въ своя пристанъ. Радостта имъ се чувствуваше и въ лекото потичване по палубата, и въ чевръстата имъ работа или лекото носене на дежурната служба. Всѣки бързаше и искаше да бжде изпълнитъ, който съ единъ замахъ да тласне този тримачтовъ корабъ въ единъ мигъ до пристанището, а моряците да стѣпятъ на твърдата земя, където сж видѣли първия день. Като че второ море се разливаше по палубата; мостика и по цѣлия корабъ, море на всеобща радостъ и постигнатъ блѣнъ.

Ето командирѣтъ, съ свѣтнало лице, се разхожда на мостика и всѣка минута следи пѣтя и уредитѣ, които бележатъ отбелязванията на далечината до брѣга. Татъкъ купчина моряци, събрани на предната частъ на кораба, пѣятъ въ хоръ моряшки пѣсни и приветствуватъ брѣга, други, заобиколили стария морски вѣлкъ, боцмана, слушатъ разказитѣ му за морето и приказката за юнга, който се оженилъ за дъщерята на Морския царъ.

А корабѣтъ лети по посока на вѣтъра, разпусналъ платна, които приличатъ на литнали бѣли облаци и се носятъ надъ морето.

Но вѣтрѣтъ, като че се засили, наблегна върху платната съ по-голяма сила и корабѣтъ се понаведе, плъзна се по-бърже по вълнитѣ, загреба съ предната си частъ и разсипа кичури пѣнести вълни, които, отъ лунния свѣтликъ, приличаха на сребърни цвѣта.

Сега дежурниятъ офицеръ се разхожда напредъ и назадъ по палубата надъ капитанската каюта. Отъ време на време той се спира и втречено се вглежда къмъ носа на кораба, после къмъ брѣговетѣ, като че иска тѣ неочаквано за другитѣ да изпъкнатъ предъ него въ нощната тъмнина. После той зарѣя погледа си къмъ хоризонта и продължи своята разходка.

Командирѣтъ слѣзе отъ мостика и се отправи за своята каюта. Тамъ завари събрани всички свободни офицери. Вече настѣпи краятъ на дългитѣ и мъчителни вечери, стоянието по далечнитѣ рейди, край на нервнитѣ очаквания на закъснѣлитѣ писма, които всѣки отваряше съ затаена тревога и страхъ предъ неизвестното. Но, най-сетне, утре! Да, утре ще бжде краятъ на дългото патуване, когато лодката на „Надежда“ ще се доближи до родния брѣгъ и тѣ ще видятъ всички ония, които имъ сж най-скъпи и за които толкова сж тжгували и мечтали презъ луннитѣ вечери въ морето, когато дъщеритѣ му сж ги примамвали и призовавали съ припѣвенъ гласъ и сж ги увличали съ своитѣ тихи пѣсни.

Но вѣтрѣтъ се засилваше, вълнитѣ шумѣха все по-страшно, а това навѣваше тревога. Подгонени отъ

вѣтъра, вълнитѣ се втурваха въ спревера, разбиваха се о борда на кораба, пѣнѣха се и се разсипаха, както се разсипва щастieto на злочестъ животъ. Заслушанъ въ тѣхъ, командирѣтъ се доближава до орѣдейнитѣ дупки, вглежда се въ морето и се вслушва въ шума на вълнитѣ; той иска да разбере говора имъ. Когато бѣше горе, той видѣ, че барометрѣтъ е падналъ значително, а това почва да му навѣва съмнение и безпокойство сега, като се вслушваше въ морето. Татъкъ къмъ изтокъ по небето се показваа облачета, които носѣха зловещие.

Старшиятъ офицеръ се приближи къмъ командира и каза:

— Струва ми се, че не ще убѣгнемъ бурята.

Командирѣтъ мълчи, поклаща само глава и се вглежда въ чернитѣ очи на старшия офицеръ.

— „Надежда“ е много добъръ корабъ. Той е миналъ какви ли не бури въ Атлантическия океанъ и водитѣ на Черно море. Дѣ ще Богъ и отъ тази да оцѣлѣе.

И старшиятъ командиръ, съ синитѣ очи и остъръ погледъ на морски вѣлкъ, се усмихна съ блага башинска усмивка, отърси глава, сякашъ, за да изтърси минутното безпокойствие, което го бѣ завладѣло.

— И да се появи буря, — завърши той, — понеже вѣтрѣтъ е юго-западенъ, ние пакъ ще дойдемъ до брѣга.

Той се обърна и тръгна къмъ другитѣ, които бѣха въ каютата му. Върѣдъ групата въ дѣното, той видѣ сина си, младъ морякъ, отъ последния класъ на морскитѣ офицери, който гледаше втречено баща си, командира. Докато се приближаваше до сина си, бащата вдѣлба погледъ въ неговитѣ очи, като искаше да прочете въ тѣхъ нѣщо, което се заражда и мържелѣе нѣкъде дълбоко въ душата на сина му, но още е много неясно и не може да се долови. Но като не можѣ да си уясни нищо, той направи своя обикновенъ жестъ, тръсна съ глава и се отдалечи. Тръгна къмъ вратата на каютата, като каза:

— Господа, вѣтрѣтъ е доста студентъ, азъ отивамъ на мостика да видя, какво става. А е и вече късно. До виждане, до утре, господа!

Но въ тоя мигъ, като че ли нѣщо го спрѣ. Той се замисли, обърна се и се върна съ едри и решителни стѣпки къмъ сина си.

— Владимире, ти ли ще бждешъ дежуренъ конкеръ въ 4 часа?

— Да, — отговори синѣтъ, застаналъ правъ.

— Значи, имашъ време да се наспишъ. До виждане!

Но преди да си тръгне, командирѣтъ почувствува, необяснимо за самия него, нѣкакво напомняне, че не това е искалъ да пита сина си; той почувствува нѣкакво подканяне, даже заповѣдъ да цѣлуе сина си. Но когато се наведе да го цѣлуе, той погледна въ неговитѣ очи и тамъ видѣ, въ едно мигновение отъ секундата, нѣщо, което го смути, обезпокои, поразѣ. Той не можѣ да си го уясни, да го разбере съ своята корава душа на морякъ. Не можѣ да слѣзе до дѣното на очитѣ на своя синъ и да прочете онова зловобно нѣщо, което въ тоя мигъ премина презъ тамъ. Но необикновено за него — за стария морякъ, командирѣтъ на учебния корабъ „Надежда“ Александъръ Узуновъ — той се наведе и цѣлуна сина

НОЩНА КАРТИНА НА ЧЕРНО МОРЕ

Снимка Бончо Карастояновъ

си Владимира предъ всички офицери, безъ това въ този часъ да му се стори стѣснително.

— Лека нощъ, сине, спи спокойно!

— Лека нощъ, татко!

И командирътъ излѣзе, а следъ него, единъ следъ другъ, се разотидоха слисанитѣ отъ постѣпката му офицери.

„Надежда“ все повече се полюляваше, а морето, съ по-голяма яростъ, разбиваше вълни о борда на кораба. Горе, по откритата частъ на кораба, вѣтърътъ свирѣше страшно, а вжжетата зловещо пукаха.

Дежурниятъ офицеръ е много разтревоженъ. Вѣтърътъ почва да духа отъ северъ. Стана много студено. Вълнението се усилваше. Луната прѣскаше съ шепи сребърна свѣтина и ту се скриваше задъ облацитѣ, които се носѣха подъ нея, ту пакъ се усмихваше.

Командирътъ, който се бѣ качилъ на мостиката, попита:

— Съ каквъ курсъ вървимъ?

— Все съ сѣщия, — отговори дежурниятъ офицеръ.

— Наредете да се навие единъ рифъ отъ платното на марсела.

— По мѣстата си! — заповѣдва дежурниятъ офицеръ.

Назадъ-напредъ по палубата се движатъ моряцитѣ въ суетня. Чуватъ се свирки и кѣси заповѣди. Горе платната почнаха да плющятъ и да се пукатъ. Силниятъ вѣтъръ не позволяваше на моряцитѣ да се заловятъ за платната и да работятъ, сякашъ ги изтръгваше изъ ръцетѣ имъ. Но тѣ сѣ опитни, свикнали сѣ да подчиняватъ вѣтъра на своята воля и сега

го овладѣха, и учебниятъ корабъ „Надежда“ влѣзе въ правилния си курсъ.

Вѣтърътъ се усилива. Вече е полунощ. Вълнитъ подхвърлятъ „Надежда“ и играятъ съ нея, като съ топка. При всѣко удряне въ вълнитъ, предната частъ на кораба се издига цѣла, а после, при падането, вдига стълбъ вода, която залива палубата на кораба. Още се държи курсъ къмъ брѣга, но той остава все далечъ. Вѣрно, дежурниятъ офицеръ още въ 10 часа забеляза свѣтлинката на единъ маякъ; но той все остава далече да примамва надеждитъ на всички. Вълнитъ ставатъ все по-високи и по-силно заливатъ цѣлия корабъ. Преди мигъ командирътъ видѣ две вълни, издигнали се отъ двѣтъ противоположни страни на кораба, като си подадоха и сключиха ръце. Ето че това все по-често се повтаря. Ако бурята се засили, тази нощъ „Надежда“ не ще може да се приближи до брѣга, а ще трѣбва да обърне курса си и да се впусне въ открито море.

Командирътъ стои на мостика и гледа къмъ брѣга или морето. Очитъ му се втурватъ следъ погледа му по-скоро да стигнатъ брѣга, а мисълта му работи усилено. Минаватъ мисли следъ мисли, заливатъ се една друга, подобно набѣзитъ на морските вълни. Ту нѣкоя радостна блесне въ мигъ и освѣти образа на сина му Владимиръ, когото той гласи да направи голѣмъ морски вѣлкъ, за когото да се носятъ приказки по ширинитъ моря, ту се прокрадне нѣкакво безпокойство, навѣяно му отъ бурята. „Дали ще стигнатъ здрави брѣга? Дали не ще се случи нѣкое зло?“ Бурята вилиѣе неопикуема, ужасна. „Надежда“ не може да се движи напредъ, тя е играчка на вълнитъ. Като че невидима исполинска сила безъ жаль друса цѣлия корабъ, дървената му частъ скърца, трепери и трещи, а желѣзата като че се огъватъ подъ напора на разбунената вода, която иска да изхвърли надалечъ тази играчка. Полека лека всички платна сж свалени, останаха само марсела и фока.

Командирътъ заповѣдва до дежурния офицеръ:

— Дръжте курсъ къмъ юго-изтокъ.

Северниятъ вѣтъръ подхваща кораба и го понася леко по разбуненото море. То е почернѣло отъ надвисналото мрачно небе, моряцитъ губятъ надежда да стигнатъ брѣга и се навеждатъ въ поклонъ предъ бѣсното море.

Часътъ е четири следъ полунощ. Дежурнитъ се смѣнятъ. Идва на служба и синътъ на командира.

Въ тоя мигъ вѣтърътъ разкъсва на ивици и марсела, който плющи и навѣва страхотностъ.

— Прибери марсела! — заповѣдва строго новиятъ дежуренъ офицеръ.

Моряцитъ устремно се нахвърлятъ на вжжата, борбата съ стихията започва. Остатъцитъ отъ платната на марсела се развяватъ отъ страшната сила на вѣтъра, сърдито плющатъ и моряцитъ всѣки мигъ могатъ да загубятъ опора, блѣскани отъ тѣхъ. (Но, платната трѣбва да се прибератъ!)

— Смѣло момци! — командва юнкерътъ Владимиръ Узуновъ. — Напредъ и нагоре! Азъ съмъ съ васъ. Ида!

Всички смѣло се хвърлятъ въ борба съ платната, но тѣ сж измокрени, тежки и борбата съ тѣхъ е трудна. А бурята като че се надсмива надъ тѣхнитъ усилия и надъ заповѣдитъ на дежурния офицеръ, които заповѣди потъватъ въ нея и се губятъ. Гласътъ се губи въ нощта, тъмнината прибира въ своитъ прегръдки моряцитъ, тѣ се губятъ единъ отъ другъ, а прѣскитъ отъ морските вълни образуватъ стени, които ги раздѣлятъ.

— Смѣло напредъ! — вика младиятъ юнкеръ и се качва по вжжетата. Но, чува ли го нѣкой? Плющенето на разкъсанитъ платна е толкова силно, че напомня гърмежи на война. Моряцитъ и не виждатъ Владимира, който се качва по вжжетата. Тѣ работятъ бързо, отрѣзватъ вжжетата, о които е превързанъ рея, друго спасение нѣма. Владимиръ стига до площадката, която се издига високо надъ мачтата. Той току-що се е заловилъ съ двѣтъ си ръце за нея и съ последни усилия се изкачва до нея. Но въ тоя мигъ удря силенъ шквалъ, платното се пука и яростно удря по мачтата. Страшенъ нечовѣшки вика се издава въ нощта отъ младия и безстрашенъ юнкеръ. Но той е безпомощенъ въ борбата си съ платното, което удря върху му като хиляди тежки чукове по лицето, по ръцетъ, по цѣлата му снага. Ето че той не може вече да устоява, залюлява се, отпуска отмалѣли ръце и полетява въ нощта къмъ водната бездна. Той пада, разперилъ ръце на кръстъ подобно изкупителна жертва, въ сжщия мигъ, когато разкъсаното и отрѣзано платно, голѣма зловеща птица, отлетява отъ напора на вѣтъра къмъ развълнуваното море. То пада едновременно съ юнкера Владимиръ, покрива го, оплита го въ себе си и потъва.

Нѣкой извика:

— Човѣкъ падна задъ борта!

Но викатъ пропадна всѣдъ бурята, като плачевенъ стонъ на майка, загубила чедото си.

Следъ мигъ она, който извика въ нощта, съ бързи движения слѣзе, по останалитъ здрави вжжа, на палубата.

— Човѣкъ падна задъ борта, — повтори той предъ дежурния офицеръ. Този последния го гледа изуменъ, но не може да го разбере.

— Капитане, чуйте ме, нѣкой падна задъ борта.

— Пригответе спасителната лодка! — заповѣда дежурниятъ офицеръ.

— Какво е станало, — запита познатиятъ гласъ на командира.

— Нѣкой е падналъ задъ борда, господинъ комендантъ! — отговори дежурниятъ офицеръ.

Но въ сжщия мигъ всички разбраха, че падналиятъ е загубенъ безвъзвратно. Въ тази буря е невъзможна помощъ.

Бързата провѣрка, която направи дежурниятъ офицеръ показа, кой е падналиятъ.

Командирътъ е вече на мостика. Всички сж по мѣстата си. Погледитъ на всички сж отправени къмъ командира, който не знае още... Той мисли и преценява положението. Помощта е невъзможна.

Ако се спусне спасителната лодка, за единъ ще загинатъ нѣколцина съ безусловна сигурностъ. И той командва:

— Заповѣдайте на моряцитъ да се разотидатъ. Невъзможно е да се спусне спасителната лодка.

— Но, господинъ комендантъ... — започва дежурниятъ офицеръ и гласътъ му се пресича и загубва всрѣдъ бурята. А вѣтърътъ все повече отдаляваше „Надежда“ отъ ужасното мѣсто.

— Кой е падналиятъ? — попита командира.

Дежурниятъ офицеръ млчи, гърлото му се е схванало, не може да издаде никакъвъ звукъ.

— Разрешете да се опитаме и спасимъ другаря си — казва нѣкой съ тѣженъ гласъ.

Командирътъ познава въ него гласа на другаря на неговия синъ. Старецътъ бледнѣе, лицето му се изпъва до последния мускулъ. Преминува трепетъ по цѣлата му снага. Той настрѣхва; превръща се въ

скръбъ и мъжа, душата му се сгърчва и залива въ сълзи, но видимо той е спокоенъ. Съ гласъ, въ който се дочува колебание, каквото не се е допавяло отъ толкова години, той пакъ запитва.

— Кой е падналиятъ?

Никакъвъ отговоръ. Всички мълчатъ. Въ тоя мигъ свѣтлавица продира небето и гръмътъ се отнася далеко въ тъмната нощъ. Но старецътъ можа да се вгледа въ лицата на всички. Той разбра, че падналиятъ е неговиятъ синъ, за когото цѣль животъ е живѣлъ и се е борилъ, който щѣше да го наследи и да стигне до тамъ, до кждето бащата не можа.

Още веднъжъ дежурниятъ офицеръ се приближава до командира и казва:

— Позвовете да сторимъ всичко, за да го спасимъ. Ние трѣбва да направимъ опитъ.

Командирътъ го гледа съ нѣкакъвъ далеченъ погледъ, гледа го бащата, който не е тукъ при тѣхъ, а нѣкжде въ пространството, надъ морето, надъ всичко въ свѣта. Той ходи и дири, търси да види, да открие падналия. Втрещенъ, той се взира въ далечината, дано да зърне родния брѣгъ, спасителния маякъ, да види нѣкжде нѣкакво сръдство, за да спаси падналата си надежда, да спаси своя синъ. Но... морето бушува, корабътъ е играчка на вълнитъ, той скърца и всѣки мигъ може да бжде разкъсанъ, разчупенъ отъ стихията, която настѣпва, налита. „Другитъ, другитъ да се спасятъ“, — ето зовътъ, който достига до него отъ дълбочината на душата му. „Синътъ е вече мъртавъ. Остави мъртвитъ на мъртавитъ, а ти спаси живитъ“ — ечи въ гърдитъ му. „Спаси другитъ! Владимиръ е жертва заради тѣхъ. Изпълни дълга си като командиръ на кораба. Напредъ!“

И той трепва, съвзема се и гордо вдига глава. Заповѣдта последва:

— Ходъ напредъ. Всички по мѣстата си!

Въ тоя мигъ, луненъ лжчъ проби презъ тъмнината и освѣти лицето на единъ светецъ.

Корабътъ съ кърмилото и останалитъ платна се обръща по посока на вѣтъра и съ устремъ се понася напредъ.

А тамъ, задъ кораба, бурното море пое за винаги неговия синъ, който бѣше жертвата. Той бѣше гордостъта и надеждата на останалия самъ на свѣта старецъ.

Дълго стоя нещастниятъ баща при кърмилото на своя корабъ съ подпрѣна на ржка глава, като не преставаше да гледа далеко задъ кораба.

Следъ два дни лутане по бурното море, учебниятъ корабъ „Надежда“ влѣзе въ пристанището Варна. Но презъ цѣлия пѣтъ старецътъ, чиито коси бѣха вече снѣжно бѣли и вѣтърътъ си играеше съ тѣхъ, мълчеше и все мълчеше.

Корабътъ хвърли котва и въ тоя часъ, командирътъ, съ равномѣрни и твърди стѣпки, се отправи за своята каюта. Влѣзе и затвори вратата следъ себе си. Не мина и минута и се чу револверенъ изстрелъ. Бѣше турилъ край на живота си бащата, който понесе смъртъта на сина си, за да спаси другитъ, но не можа да понесе мисълта, че ще остане самъ на свѣта.

И когато старшиятъ офицеръ се приближи до стария командиръ, той можа да долови сетнитъ му думи

— Азъ издържахъ до край, сине мой. Но тебе не можахъ... да...

По-нататкъ се не чу ни дума.

Падна свѣтълъ слънчевъ лжчъ и обви главата на стария командиръ съ слънчева нимба.

П. А. ШИШКОВЪ

ОПОМЕНИТЪ НА СТАРИЯ АДМИРАЛЪ

Тюленоловецътъ лейтенантъ Дидимовъ

Тошковъ разтвори ржце къмъ Давидова:

— А, бе, господинъ адмирале — съвсемъ ли нѣмахте свѣстни хора по корабитъ си? — засмѣ се той дружелюбно. — Отъ три часа насамъ ми разказвахте само за пропой, за женкари, за шегобийци, за несклопосници, за мамини и бащини синчета, за галени синчета, за които корабитъ сж били мѣсто, кждето да прекарватъ празното си време, а не мѣсто за работа.

— Правъ си! Разглезени бѣхме ние по корабитъ. Дворянството бѣ турило ржка на корабитъ, като върху своя мушия, въ която не пушаше други съсловия. И този дворянски егоизъмъ, може би, ни докара до това положение — та сега се скитае немилли-недраги... но, — замисли се адмиралътъ за моментъ, — но, имаме си и нѣкои-други работливи, умни и трезви хора. Имаше ги, но тѣ бѣха случайни единици...

— Искамъ да чуя за нѣкого отъ тѣзи трезви хора — рече Тошковъ, облакѣти се върху масата и впери очи въ адмирала.

— Да ти разкажа, голубчикъ!... Единъ отъ тѣзи хора бѣ лейтенантъ Дидимовъ. Архипъ Петровичъ Дидимовъ. Сръденъ ръстъ. Четвъртата глава. Кжса коса а-ла-бросъ. Безъ помади и парфюми. Леко подстригани мустаци. Кестеняви очи. Сръденъ носъ, излеко гърбавичкъ. Голѣми уши. Широка брада, като чели издѣлана съ длето въ странитъ. Общо — из-

дѣлана четвъртита глава отъ равния а-ла-бросъ до равната и паралелна линия на брадата. Квадратна глава. Равни и свити устни. Пъргавъ. Подвиженъ. Здравенякъ. Цѣлостенъ въ цѣлата си структура. Форменъ акумолаторъ на енергия. Скачаше на прѣститѣ си, като котка. Отскачаше, като гумена толка. Цѣлиятъ — енергия, съ подвижни, еластични мускули. Отличенъ момъкъ. Тридесетъ годишенъ. Така го и помня. Азъ бѣхъ вече старъ мичманъ, а той бѣ лейтенантъ. При второто ми кржгосвѣтно плаване, което извършвахме на западъ, презъ Хорнъ за къмъ Камчатка — той бѣ вахтенъ началникъ. Единъ отъ най-ревностнитъ вахтени началници, каквито нѣкога сж се случвали. Единъ интелигентенъ морякъ, който се вглеждаше въ всичкитъ особености на морето и вадѣше поуки отъ всичко. Наблюдаваше, съпоставяше и си записваше. Водѣше си собственъ бележникъ. Астрономическитъ му наблюдения обемаха отъ дѣленъ, неговъ личенъ дневникъ. Навигационниятъ му дневникъ бѣ пълно огледало на пропжувания ни пѣтъ съ клипера ни. Интересуваше се отъ всичко наоколо. Отъ география и етнография, отъ фауна и отъ флора. Отъ градове, паланки и села. Отъ акули и китове, отъ делфини и отъ селди. Не изучаваше пристанищата само по бароветъ и другитъ увеселителни заведения, а се интересуваше и отъ индустриитъ и търговскитъ имъ операции. Запознаваше се съ брѣгови хора, сношаваше се съ тѣхъ. Запитваше, искаше обяснения, уяснения: живо се интересуваше

отъ общия животъ на странитѣ, които посещавахме. Харчеше за речници и разговорници и усилено изучаваше четири езици наведнѣжъ. Добъръ другаръ и въ похожденията ни изъ увеселителнитѣ мѣста, той никога не забравяше, че нашето крѣгосвѣтно плаване бѣ едно отлично училище, изъ което можеше много да се почерпи. А той имаше много енергия, за да почерпи много.

И, вѣренъ на любознателния си нагонъ, още съ пристигането ни въ пространния Авачински заливъ на Петропавловскъ въ Камчатка, той употреби всичката си енергия да се запознае съ хора, които бораваха съ риболовството въ този край. Събра сведения за фауната и флората на Беринговото и Охотското морета. Попълни колекцията отъ парченца кожи и косми, донесени му отъ тюленоловци... А той имѣ достатъчно време, за да събере сведения въ Камчатка, защото тамъ престояхме повече отъ три месеци... Цѣли три месеци и нѣщо той усилено попълваше колекции и бележници — съ онова, което Камчатка криеше по сушата си и въ морскитѣ си води... И нашиятъ Дидимовъ, седналъ изъ трактиритѣ, събираше около себе си камчадали и айни, чукчи и алеути, черпѣше ги съ широка рѣка и внимателно слушаше разказитѣ имъ за ловнитѣ имъ похождения било изъ планинитѣ, било изъ морската ширь. Заобиколенъ отъ мечоловци, отъ видроловци, отъ тюленоловци, отъ рибари на седли, на гърбуша и чевича — той слушаше, запитваше, бележеше... Записваше, запитваше и пакъ слушаше. Тукъ той си състави особенъ „риболовенъ бележникъ“. Въ този бележникъ бѣха отбелязани размѣритѣ на всичкитѣ видове тюлени, които се въдѣха въ моретата на Камчатка. Бѣха белязани: дължината на космитѣ на тюленитѣ, цвѣта на кожата, цвѣта на кожата и жилавостта ѝ. Направилъ си отдѣлни рубрики за обикновенитѣ тюлени, сивучитѣ, котичитѣ, моржоветѣ: на съотношенията между камчатскитѣ тюленни екземпляри и онѣзи на Атлантическия океанъ — бележникътъ му можеше да съпори на кой-и-да-е професорски паралелъ. Точно, като нѣкой кабинетенъ професоръ, той внимателно примѣрва дебелината на кожата на всичкитѣ тюленови разновидности, отъ чиито козини, взе достатъчно мостри. Тукъ, въ този бележникъ бѣ записано надълго и нашироко за течението Куро-Сива, за пасажитѣ на тюленитѣ, за времето, когато се приближаваха до брѣговетѣ, за надницитѣ на тюленоловцитѣ, за лова на тюлени съ „дригалки“ върху сушата, за северо-американската компания, която съ контрактъ наемваше тюленоловството въ Командорскитѣ острови и въ камчатското крайбрежие...

Застояли се за дълго тука и той, и ние бѣхме свидетели презъ цѣла една седмица на нѣщо невѣроятнo, което бѣ станало въ Авачинския заливъ. Една сутринъ осмъгнахме всрѣдъ огромно количество риба около насъ: до гдето се простираше око̀то въ залива — всичко бѣ препълнено съ риба: каша отъ селди: формено — заливътъ приличаше на каша отъ риба. Цѣлото население на Петропавловскъ бѣ извънъ къщитѣ си. Всички лодки, всички кораби сѣдлове и корита бѣха впрегнати въ ловидба на риба, която — просто — се гребѣше отъ морето, като отъ котелъ. А лодкитѣ, препълнени до горе отъ жива риба, едва се движеха всрѣдъ тази каша отъ живи тѣла на милиарди риби, които бѣха задрѣстили залива...

День, два, три... цѣла седмица, денонощно населението бѣ въ изтощителна работа, за да пренася

и изнася рибата върху плажа. По цѣлото протежение на плажа, гдето се виждаха хора, всичко бѣ изпълнено съ риба. Камари риба — риба!... Видѣлъ Дидимовъ всичко това, той се обърна къмъ насъ, разтвори очи упорито и рече настоятелно:

— Другари, при такова богатство, което имаме въ нашитѣ води — трѣбва ли още да спимъ? Трѣбва ли още да бездействуваме и да стоимъ, като храненици на държавата? Трѣбва ли да бждемъ машини синчета и да се разлождаме съ бѣли ржавички по палубитѣ на корабитѣ ни, които не принасятъ никакви доходи, а — напротивъ — тежатъ на държания ни бюджетъ? Другари, грѣхота е...

— Рибаръ да не смѣташъ да ставашъ? — подхвърлихме на подбивъ.

— Рибаръ ще станал — отсѣче той рѣзко и още по-усилено той се впусна да проследи, какво щѣше да стане съ грамадното количество изловена риба.

А следъ изтеглянето да пасажа изъ залива, огромно количество риба се прострѣ на слънцето за „юкола“, за сушена риба... А останалото количество, отъ стотици милиони риби, населението го зарина въ голѣми ями — за бждеща храна на кучетата и домашния добитѣкъ... А Дидимовъ, разтревоженъ извънъ себе си, се удивляваше на глупавото разрешение съ рибата и протестираше за неправилното ѝ използване:

— Стотици хиляди хора биха се хранили съ тая риба! Ето — тя сега е зарината, за да бжде храна на кучетата!

Все тука, Дидимовъ се запозна съ нѣколцина кучешки кучери на кучешки шейни, наречени — кюри. Вози се на кучешкитѣ имъ дървени шейни, наречени нарти, и се запозна съвсемъ отблизо съ мнозина тюленоловци и рибари, на които енергично обеща:

— Ако е рекълъ Господъ — съ свой корабъ ще дойда около васъ. Ще ловимъ риба и тюлени и ще ги изнасяме за Русия! До година, по до година — тукъ съмъ!

И одържа той думата си. Следъ година и половина, когато се завърнахме въ Кронщадъ, Дидимовъ подаде оставката си. Съблѣче военния си мундиръ и се отправи къмъ именитата си. Ликвидиралъ съ всичкитѣ си имоти, той стана корабособственикъ, откупвайки въ Куксхафенъ единъ малкъ риболовенъ корабъ. Докара параходчето си въ Кронщадъ, екипира го за риболовство, главно — за тюленоловство. Събра четиринадесетъ души екипажъ, натовари трюмоветѣ си съ каменни вжглища и, като самостоятеленъ командиръ, се впусна на западъ, та презъ Атлантика, презъ Индийския океанъ, за да се отзове въ най-северната частъ на Тихия океанъ, въ крайното му море — Беринговото...

Следъ шестъ месеци — той благополучно пристигналъ въ Петропавловскъ. И веднага се билъ отдалъ на мечтата си — да бжде тюленоловецъ... И още съ първия му ловенъ набѣгъ — щастieto му се усмихнало... Попадналъ билъ на стадо морски бобри... Морски бобъръ — една разновидностъ на тюлена — чиято кожа е най-скѣпната, между скѣпитѣ кожи. Попадналъ върху морски бобри. И отъ тѣзи борби — успѣлъ да снесе сто кожи, извънъ другитѣ стотици кожи на други тюлени, съ по-долни кожи... Изпратени кожитѣ на морскитѣ бобри въ Русия — били изплатили изцѣло сумата, похарчена за покупката на кораба...

— Сто кожи на морски бобри да могат да изплатят стойността на цял риболовен параход? — дигна недовърчив поглед Тошковъ въ събедникътъ си.

— Да, голубчик! Стотъ боброви кожи, напълно били изплатили стойността на кораба му! — отсече адмирала. — Азъ, който ти приказвамъ, имамъ тази опитностъ за цената на кожата на морския бобръ . . . По време на престояването въ Петропавловскъ, при второто ми кръгосвѣтно плаване, азъ имахъ щастието да си купя една ошавена кожа на морски бобръ, за която заплатихъ сто и петъ златни рубли . . . Завърнахъ се въ Русия, тази кожа азъ я представихъ на единъ отъ най-големитъ петербурски шивачи и го запитахъ — какво би ми заплатилъ той за кожата. Тогава този реномиранъ шивачъ ми предложи следната комбинация:

— Срещу тази боброва кожа, която ми давашъ, азъ ще ти дамъ следнитъ работи: ще ти ошѣ единъ параденъ мундиръ отъ най-хубавото и най-скъпото сукно, съ сърмовезани ржкани и вратникъ; единъ панталонъ и трето — единъ шинелъ, на който ще поставя яка отъ тази кожа отъ най-здравото ѝ мѣсто, по твой изборъ . . . Извънъ това, ще ти броя още и триста златни рубли отгоре.

Пазарлъкътъ го отсѣкохме и шивачътъ стана стопанинъ на кожата . . .

И следъ като човѣкътъ ме облѣче отъ глава до крака съ дрехи отъ най-скъпото сукно, азъ полу-

чихъ една сума, тройно по-голяма отъ онази, която бѣхъ далъ . . . Цѣли петнадесетъ години азъ носихъ мундира и панталонитъ, защото тѣ нѣмаха скъсване. А следъ това, понеже бѣха овехтѣли — азъ ги преправихъ за моя лакей, който, може би, и до днѣ днешенъ ги доносива още . . . А шинелътъ ми, който — по живо и здраво — ми служи пълни двадесетъ години, отпосле го преправихъ за едно наше роднинско момче. А кожата отъ яката, която не бѣ отъркана, за да се захвърли — я занесохъ въ ателието на моя познатъ петербурски шивачъ. Тамъ огледаха кожата и съ задоволство ми заплатиха още сто двадесетъ и петъ златни рубли, безъ да имъ кажа нито дума за нѣкаква цена . . . Така, голубчикъ — ето какво значи морски бобръ! . . . Така Дидимовъ още съ първия си ловъ билъ изплатилъ стойността на параходчето си . . . На втората година той билъ миналъ на западния брѣгъ на Камчатка въ Охотското море, отгдето сжщо се билъ завърналъ съ богатъ ловъ . . . А на третата година билъ отишелъ още по на северъ, отгдето . . . не се билъ завърналъ вече . . .

При третото ми кръгосвѣтно плаване, когато се отбихме въ Петропавловскъ — тюленоловецитъ разпръваха чудесии за нашия прочутъ и юначенъ морякъ Дидимовъ, който, следъ себе си, нѣма нито единъ последовател измежду хората ни отъ военната ни флота . . .

НОРМАНДИЯ — НАЙ-ГОЛЕМИЯТЪ ПАРАХОДЪ ВЪ СВѢТА

Не „плаващъ градъ“, а плаващъ „комплексъ-дворци“ — е транзатлантискитъ *Нормандия*.

Съ маса отъ седемдесетъ хиляди тона, съ четири винтове, движими отъ турбини, съ общъ екипажъ отъ 1300 души и съ часова скоростъ отъ 55 километра — гигантътъ *Нормандия* прегазва отъ Европа до Америка за 100 часа: Хавъръ—Ню-Йоркъ — 5500 километра.

Връщайки се назадъ къмъ първия транзатлантискъ на *Compagnie Générale Transatlantique*, спуснатъ презъ 1864 година — нѣкогашниятъ колосъ *Вашингтонъ* днесъ е детска играчка предъ *Нормандия*.

Следъ като Френската-транзатлантическа компания е еволюирала съ десетици колоси — всѣки единъ отъ тѣхъ, като последна дума на науката и изкуството въ дадения моментъ — днесъ *Нормандия* е, сжщо така, последната дума на всичко онова, което би могълъ човѣкъ да си помисли.

Дългъ 313 метра — *Нормандия* е една несравнима комплексна изложба на архитектура и здравина, на декоративностъ и комфортностъ, на обща морска съвкупностъ и на цѣлостенъ рекордъ по всички точки на науката и изкуството. Тя е едно висше изражение на френския префиненъ вкусъ, изражение едновременно и на цѣлото съвременно изкуство. Изкуство, въ което сж взели участие най-вещитъ корабостроители, инженери, скулптори декоратори, живописци, театralи, търговци, хотелиери . . . Тя е едно цѣлостно творение на маса вещи лица отъ всички отрасли на съвременната техника и изкуство, започвайки отъ инженера по отливката на грамаднитъ желѣзни греди и свършвайки съ профинената ржка на мозаичника и златаря. Едно артистично цѣло, едно хармонично съчетание на наука и изкуство отъ най-тежкитъ — до най-префиненитъ имъ проявления . . .

Описанието на едно подобно съчетание, което е включило у себе си почти всички постижения — едва ли е възможно. Едва ли? И за по-добра представа — ще се позовемъ на цифровитъ данни и съотношения, като на по-изгодна мѣрка.

Кормилото на *Нормандия* тежи сто и четиридесетъ тона, т. е. то тежи повече, отколкото тежи най-големиятъ експресенъ локомотивъ. Всѣки единъ отъ винтоветъ ѝ тежи толкова, колкото тежи френскиятъ четири-моторенъ хидропланъ „Юженъ кръстъ“, който прехвъркна отъ Франция до Южна Америка. Електрическата централа на *Нормандия* е достатъчна, за да осигури пълната експлоатация на Парижкитъ подземни линии — Метрополитенъ. Парижкитъ Метрополитенъ, който има 150 километра двойни линии — има нужда само отъ 130000 киловати, а електрическата централа на *Нормандия* разполага съ 217000 киловати.

Гигантътъ има три комини между първата и втората си мачти. Въ всѣки единъ отъ коминитъ му — свободно може да се помѣсти цѣла парижка гара отъ Метрополитена. Цѣлата гара: съ платформитъ ѝ, чакалнитъ ѝ, хората ѝ и вагонитъ ѝ.

Общата сигурностъ, т. е. предохранителнитъ мѣрки срещу катастрофи — е предвидена по начинъ, както не е предвиждана въ никой другъ параходъ до сега. Вземайки предъ видъ катастрофата съ *Титаникъ* — днесъ *Нормандия* има съвършено ново разпредѣление на непроницаемитъ си преградки, които ѝ подsigуряватъ успѣшна борба, както срещу огъня, така и срещу водата, т. е. срещу пожаръ и срещу пробиване на корпуса. За тази целъ параходътъ е раздѣленъ на четири независими части. Всѣка една частъ е самостоятелна за борба срещу огъня и водата. Бидейки дългъ 313 метра, презъ всѣки осемдесетъ линейни метра — корпусътъ представлява

отдѣлна, самостоятелна единица за борба съ огъня и водата. Съ пълно право може да се каже, че *Нормандия* е раздѣлена на четири по-малки *Нормандии*.

Онѣзи морски пасажери, които познаваха първата класа отпреди двадесет години — не могат да намѣрятъ разлика между тогавашната първа класа — и третата на *Нормандия*. Онѣзи, които всѣкога сж пѣтували въ първа класа, съ удоволствие биха склонили сега да взематъ третата класа на *Нормандия* . . .

Стъклени кабинни, алуминевни кабинни, стоманени кабинни, мраморни салони — се редятъ предъ очитѣ на посетителя . . . Тераси на етажи, като древнитѣ висещи градини; салони, по типа на американскитѣ кабарета; театъръ съ богато декорирана сцена. Столове за четиристотинѣ души зрители въ театъра. Барове . . .

Разхожда се посетителятъ въ *Нормандия*, като изъ приказкитѣ на „Хиляда и една нощъ“ . . . Една отъ трапезариитѣ, дълга деветдесетъ метра и тапицирана съ най-сѣжни килими — представява истински дворецъ изъ арабскитѣ приказки . . .

Навсѣкѣжде сжествува превъзходна вентилация. Чистиятъ морски въздухъ прониква и до най-долнитѣ кѣтчета.

Стъклото, мраморътъ, импрегнациитѣ, палисандровото и червеното дърво, мозайката и живописята — съ щедра рѣка сж напластени по стениитѣ, по поדותѣ, по потонитѣ.

Кракътъ на посетителя стѣпва на всѣка крачка върху финно изкуство: стѣкло, мозаика, мраморъ, килимъ, декорация, импрегнация или пресована стомана . . .

Предъ замаяния погледъ на посетителя се редятъ още: голѣмъ общъ салонъ за пушалния, детски игрални салони, зали за отпочиване, магазинъ за цѣтѣ, книжарница, гимнастически салонъ, който си има директоръ, бившъ боксьоръ, който дирижира гимнастическитѣ игри съ разнообразнитѣ уреди.

Редятъ се точно 74 високоговорители по всичкитѣ салони и отдѣлни помѣщения. Не сж забравени и микрофонитѣ . . . Нищо не е забравено тука . . . Както има барове и танцуващи салони за веселящитѣ, отъ друга страна за набожнитѣ и религиозни хора има църква: католическа църква отъ размѣра на добре застѣпенъ параклисъ, съ свой свещеникъ . . .

Ширнали сж се широки, дълги алеи по кувертата за разходки. Площади за тенисъ. Площади за танци. Площади за разни игри. А даже има и зимна градина съ палми. Има и басейнъ съ морска вода: обща, смѣсена плаващия отъ размѣритѣ на най-голѣмитѣ басейни, каквито ги има по банитѣ на сушата.

770 телефонни апарати свързватъ отдѣлнитѣ помѣщения на кораба . . .

Лутайки се, погледътъ на посетителя, нечаяно се спира и предъ кухнята . . . Кухнята е дълга 80 метра, а широка 33 метра. Обща квадратура тя има две хиляди метра: два декари. Кухнята отъ два декари, бѣла, чиста мозаична, въ която работятъ: 72 готвачи, 78 помощници на готвачитѣ, 12 сладкари, 3 майстори на сладоледи, 12 хлѣбари, 6 месари. Обща кухнинска прислуга отъ 181 човѣка, които съставляватъ само $\frac{1}{7}$ частъ отъ цѣлия корабенъ екипажъ. Тукъ въ кухнята има електрическа пещъ, която е дълга 17 метра. Има просторни хладилници и камбузи за напитки, въ които се скадиратъ до 350 сорта напитки и разни видове ядива . . .

Не е забравена и духовната наслада: *Нормандия* има три оркестри съ трима отдѣлни капелмайстори. Номинално сжществувачи, като симфонични оркестри — двата отъ тѣхъ се обръщатъ въ джазъ-банди: единиятъ въ салонитѣ на първа класа всѣка вечеръ отъ десетъ до полунощъ, а другиятъ всѣки следъ обѣдъ въ единъ отъ баровѣтѣ . . .

А нощно време колосътъ запалва въ себе си четиредесетѣ хиляди електрически лампи, които го обръщатъ въ истински дворецъ отъ свѣтлина. Преизобилната свѣтлина, която ондулира, като вълшебна приказка презъ водата . . .

Снабденъ съ асансьори за отдѣлнитѣ помѣщения — той има и специаленъ мощенъ асансьоръ за автомобилитѣ на пътницитѣ си, които биха искали да бждатъ отвозени автомобилитѣ имъ оттаткъ океана . . . Пристигналъ съ автомобиля си на кея въ Хавъръ — пътникътъ дава автомобиля си като багажъ — за да му го стоварятъ на кея въ Ню-Йоркъ, както се стоварва пътень куфаръ или чанта.

Седейки въ кабината си всрѣдъ Атлантикъ — всѣки може да бжде свързанъ съ безжиченъ телефонъ съ близкитѣ си въ Стария или Новия-свѣтъ . . .

И, въпрѣки, че много се каза за *Нормандия* — може съ положителностъ да се твърди, че много малко се е казало . . . Личното посещение върху *Нормандия* ще каже останалото . . .

Compagnie Générale Transatlantique е минала отъ 1864 г. насамъ последователно презъ колоситѣ си: Вашингтонъ — 106 метра дължина, Америка — 123 м., *Нормандия* — 148 м., *Шампань* — 157 м., *ла-Туренъ* — 164 м., *ла-Лоренъ* — 177 м., *ла-Провансъ* — 191 м., *Франсъ* — 217 м., *Парижъ* — 233 м., *Ил-де-Франсъ* — 242 м. — днесъ тя бие собствениитѣ си рекорди и онѣзи на цѣлия свѣтъ съ своятъ комплексъ „плаващи-дворци“, който представява най-голѣмиятъ параходъ на свѣта — *Нормандия*.

Съобщава: П. А. Шишкова

В. И.

СПАСИТЕЛНАТА СЛУЖБА ВЪ НАШИТЪ ПРИСТАНИЩА

Презъ нощта на 17. августъ т. г. загинаха въ водитѣ на Варненския заливъ двама младежи, връщайки се съ спортната си лодка отъ манастира „Св. Константинъ“ въ пристанището. Не бихме се спрѣли на този фактъ, ако не чувствавахме, че освенъ самоувърненостъта и неопитностъта на двамата младежи, за нещастieto имъ има дълъ и една голѣма празнота въ службата по нашето крайбрежие и частно въ пристанищата ни.

Младежитѣ сж излѣзли съ лодка, която и другъ

пътъ се е обръщала, тъй като не е била устойчива подъ вѣтрила. Тръгнали сж отъ „Св. Константинъ“ презъ нощта безъ фенеръ, при лошо време и западенъ вѣтеръ, който се засилилъ, когато сж били вече въ залива. Придружаващата ги рибарска лодка, съ една жена съ децата си и двама гребци, не била въ състояние да ги влачи и се видѣла принудена да ги освободи, за да може да се прибере въ пристанището. Спасилитѣ се отъ първата лодка съ пристигането си въ пристанището съобщили на дежур-

ния морякът за останалата въ залива лодка съ двамата младежи, за да имъ се изпрати помощъ. Отъ този моментъ службата въ пристанището носи своя дѣлъ отъ отговорностъ, защото не е била въ състояние да направи почти нищо за спасяване на бедстващите въ залива. Когато на разсъмване е била изпратена моторна лодка да потърси изгубената лодка — нищо не намѣрила.

Постѣтъ на фара Галата е останалъ подъ съмнение, че презъ силния вѣтъръ, като че ли идвали викове за помощъ отъ къмъ морето, но и той е останалъ съ съмнението и безпомощността си.

Дежурниятъ морякъ въ пристанището, не разполагайки съ лодки, тъй като и частнитѣ лодкари сж били вече прибрали отъ пристанището, потърсилъ съдействието на флота, но и тамъ не сж се оказали готови лодки, за да могатъ веднага да излизатъ въ морето. Всички обстоятелства, които въ други случаи сж съдействували за избѣгване на подобни нещастия, въ този моментъ сж се стекли неблагоприятно, за да се изтъкне най-очевидно единъ недѣжъ, който трѣбва да бжде отстраненъ за въ бъдеще.

Спасителната служба въ пристанищата ни трѣбва да бжде уредена поне така, че да могатъ да се използватъ въ всѣко време на денонощието разполагаемитѣ сръдства. Това е особено необходимо презъ лѣтния сезонъ, когато пребиваващите лѣтовници предприематъ често пѣти излети по море съ лодки и сж изложени на внезапни пориви на западния вѣтъръ, който преобладава презъ този сезонъ. А единъ лѣтовенъ центъръ като Варна се нуждае отъ специална спасителна служба, тъй като мѣстата за разалѣчение на лѣтовниците сж свързани съ града чрезъ морски преходи, така привлѣкателни за любителитѣ на морето.

На първо време ще е достатъчно ако пристанищната служба нареди, щото, презъ сезона, гребнитѣ лодки, които се занимаватъ съ превозъ на пѣтници, да дежуратъ въ пристанището по разписание. Най-малко две лодки трѣбва да се намиратъ въ пристанището съ пълнен комплектъ гребци, и то следъ като се е привършило движението на пѣтницитѣ. При лошо време лодкитѣ да не се пущатъ да излизатъ само съ единъ гребецъ и безъ спасителни ризи. Лодкаритѣ да се намиратъ лесно въ

опредѣлено помѣщение, известно на дежурния морякъ. Една отъ моторнитѣ лодки, обслужващи пѣтническата служба, сжщо така да се намира дежурна съ пълнен запасъ гориво и обслуга презъ денонощието, за да може всѣки моментъ при нужда да се отправи за даване на помощъ. Споредъ състоянието на времето, пристанището да увеличава числото на дежурнитѣ лодки и гребци. Разходитѣ на частнитѣ дежурни лодки, когато сж изпратени да даватъ помощъ отъ пристанището, да се заплащатъ отъ виновнитѣ.

Това сж най-обикновенитѣ мѣрки, които се налагатъ въ всѣко пристанище, безъ да се обременява службата съ каквито и да е разходи, като се гарантиратъ не само първитѣ мѣрки за даване помощъ на нуждаещитѣ се, а и пѣтническата служба. Независимо отъ тѣзи дежурства пристанищата ни трѣбва да разполагатъ съ бързоходни моторни лодки съ мореходни качества, които да имъ позволяватъ въ всѣко време да излизатъ въ открито море при нужда. Тѣзи спасителни лодки ще носятъ не само спасителна служба. Тѣ сж една необходимостъ за бързото съобщение на службата съ всички пристанища изъ залива. На разнитѣ пристанища въ залива се налага да се поддържа сжщо така дежурство отъ частнитѣ лодки подъ контролъ на дежурни моряци отъ пристанищното управление. Спасителнитѣ лодки трѣбва да сж въ състояние да гарантиратъ превоза на останалитѣ пѣтници, когато частнитѣ лодкари, поради лошото време, не могатъ да поддържатъ съобщенията. Всички пристанища отъ залива трѣбва да сж свързани съ телефонни съобщения.

Нещастниятъ случай на 17. августъ изтъкна единъ голѣмъ недостатъкъ въ нашата пристанищна служба. Добре уредената спасителна служба на банитѣ въ Варна, трѣбва да се придружава отъ още по-добра спасителна пристанищна служба, която да ни гарантира отъ нещастия подобни на горното, и да пази доброто име на морскитѣ ни курорти, независимо отъ всички други съображения.

Ние повдигаме въпроса за спасителната служба по нашето крайбрѣжие. Той е сложенъ и иска пълно и всестранно разглеждане на първо време, обаче необходимо е да се организиратъ пристанищата ни така, че да могатъ да се използватъ наличнитѣ сръдства, за да не се отправятъ незаслужени упреци.

ВЪНШЕНЪ ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕГЛЕДЪ

Европейскитѣ държавници не отдадоха, като че ли, особено голѣмо внимание на промѣната въ управлението на Гърция. Тѣхниятъ интересъ е насоченъ отъ дълго време въ развоая на италико абисинската война, която, макаръ да не е взела заплашителни размѣри, все пакъ, представлява голѣма опасностъ дори за европейския миръ.

Победата, която италианското оръжие изтрѣгна досега въ абисинскитѣ полесражения, направи още по-непоколебима твърдостта на римския пратеникъ при Обществото на народитѣ. Въпрѣки предупрежденията и съветитѣ отъ Женева, италианскитѣ войски продължаватъ своя победоносенъ походъ и следъ като представителитѣ на великитѣ сили решиха да приложатъ по отношение на Италия санкцитѣ, предвидени въ чл. 16, който гласи: „Ако една държава, членъ на Обществото на народитѣ, започне военни действия срещу друга такава държава, това нейно

деяние ще бжде смѣтано като воюване и съ другитѣ държави—членове на Обществото на народитѣ. Последнитѣ се задължаватъ веднага да сжсатъ своитѣ търговски и финансови връзки съ държавата, която напада. . . .“

Интересно е, че въ заседанието, което е решило прилагане на тѣзи санкции спрямо Италия, представителитѣ на Австрия и Унгария сж заявили, че тѣхнитѣ държави не могатъ да участвуватъ въ санкциитѣ, поради тежкото си стопанско положение и приятелскитѣ си връзки съ виновната държава. Въздържахъ се е напълно и представителя на Венецуела, докато швейцарскиятъ делегатъ е направилъ резерва по отношение на санкциитѣ съ военна сила.

Най-настойчивъ е билъ Идънъ—представителътъ на Англия, който е поискалъ отъ членоветѣ на О. Н. веднага да пристѣпятъ къмъ действие, като, въпрѣки това, е казалъ: „Действайки, ние не се от-

казваме отъ желанието си за едно бързо и миролюбиво уреждане. Ние сме готови отъ все сърдце да сътруднимъ на тази задача". Същата мисълъ е изказалъ и Лавалъ, като завършилъ: „Приятелството ми налага още единъ дългъ: едновременно съ прилагане на санкциитъ да търсимъ начинъ за помиряване“.

Ала, въпреки всички усилия да се избѣгне тази строга мѣрка спрямо Италия, Обществото на народитъ бѣше принудено да опредѣли датата 18. ноемврий, като день за прилагане на санкциитъ.

Сжщо следъ това решение последваха и изявленията на английския делегатъ сжрѣ Самуелъ Хоръ, който припомни, че и всѣки износъ отъ Италия въ държавитъ-членове на О.Н., участващи въ санкциитъ, ще бжде преустановенъ. „До 18. ноемврий, казва той, ние ще разгледаме нѣкои случаи, за които би било желателно да се препорѣча особено третиране. Обаче, каквито и да бждатъ постановленията

на комитета, правилото ще остане ненарушимо. Ние се надѣваме и мислимъ, че ще успѣемъ. Всички ние ще продължаваме да търсимъ начинитъ за възстановяване на мира, чрезъ достойни сръдства“.

Досежно опититъ за помирение, сжрѣ Самуелъ Хоръ заяви: „Известно е, че презъ последнитъ дни бѣха водени разговори между Римъ, Парижъ и Лондонъ. Нашъ дългъ е да изследваме пътя за мира. Това е което сме направили. Досега разговоритъ сж били само една размѣна на предварителни предложения Нищо не е по-далечъ отъ мисълта ни да сключимъ една спогодба, приемлива за тритъ страни въ конфликта, защото нека не забравяме, че има три страни: О.Н, Етиопия и Италия. Сигуренъ съмъ, че всѣки ще одобри нашата дейность и ще изкаже благопожелания, за онѣзи, които вървятъ по пътя на единъ почтенъ миръ“.

Ясно е, че вратата къмъ този миръ още не е затворена!
Б. П.

НАШИ ЛѢТОВИЩА

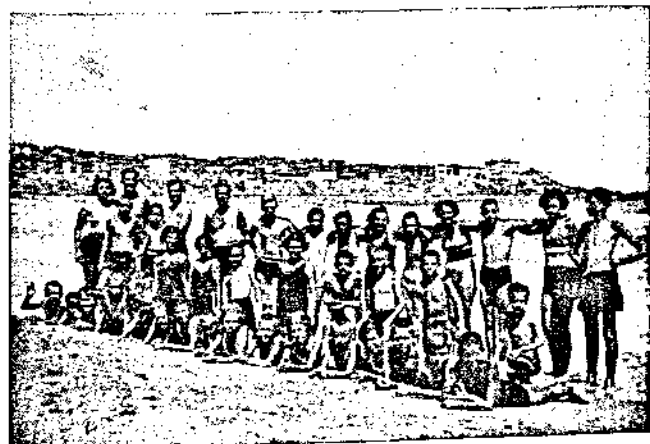
Лѣтовището на Пловдивския клонъ въ Созополъ.

Лѣтовището се урежда редовно всѣка година отъ 1925 год. насамъ. Едно отъ първитъ лѣтовища на Б.Н.М.С. На тази инициатива Созополъ дължи много популяризирането си като лѣтовищенъ градъ.

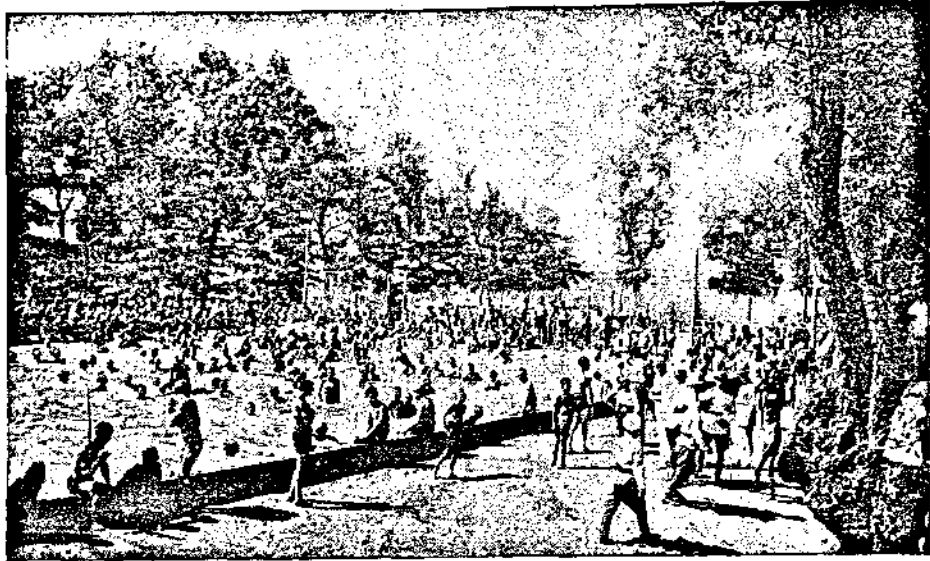
Презъ тази година лѣтовището е имало 2 смѣни, които лѣтуваха отъ 3. VII.—28. VIII. Въ дветъ смѣни се числѣха 103 лѣтовници. И дветъ смѣни бѣха

организирани отлично и се изнесоха съ добри резултати, благодарение на усилията, които полага клонътъ, подборътъ на ръководния персоналъ и на главното ръководство, което бѣ възложено на дългогодишнитъ дейци на организацията г. Кирилъ Поповъ, главенъ ръководител на I смѣна и на г. Георги Кожухаровъ — на II смѣна.

Снимкитъ представяватъ моменти изъ живота на лѣтовниците.

Н А Ш И Т Ъ

Басейн-плажът на Ямболския клонъ на Б.Н.М.С.

Плувният басейн на Ямболския клонъ на Б.Н.М.С.

Б А С Е Й Н И

ОФИЦИАЛЕНЪ ОТДЪЛЪ

— На поздравителната телеграма до Н. В. Царя по случай Възшествието на Престола и Независимостта на България, организацията ни получи следния отговоръ

*Д-ръ Консуловъ, Председателъ
Бълг. Нар. Мор. Сговоръ
Варна*

Сърдечно благодаря Вамъ и на членоветъ на Сговора за любезнитъ благопожелания по случай празника на Възшествието и Независимостта.

Царьтъ.

— По случай смъртта на Дим. А. Ивановъ, председателъ на Б. Н. С. Ф. и подпредседателъ на Бълг. Олим. Комитетъ, организацията изказа телеграфически съчувствията си до тѣзи две организации.

— Въ заседанието си отъ 11. октомврий Г.У.Т. утвърди новоизбраното управ. тѣло на Шуменския клонъ, както следва:

Председателъ Д-ръ Добревъ, кметъ на гр. Шуменъ; подпредседателъ Д-ръ Медникарова; секретаръ-касиеръ Поручикъ Йорданъ х. Стефановъ и членове: Ил. Силвестриевъ и Ил. Русевъ, подгласници: П. Антоновъ и г-ца Савова. Провѣрителенъ съветъ: Н. Таневъ, В. Петровъ и Хр. Симеоновъ.

— Бургаскиятъ ни клонъ е пристѣпилъ къмъ постройка на собственъ хангаръ за пазене на гребнитъ лодки на легиона и удобства за лесното имъ изваждане и спущане на вода.

В. И.

Смѣхъ на бръга

Отговаря на условията

— Вие искате да станете морякъ? Вървамъ да ви е известно, че за тая професия се изисква голѣма смѣлостъ. Мислите ли, че я имате?

— О, да, азъ съмъ за втори пътъ жененъ.

Съчувствие

Двама се разговарятъ:

— Знаешъ ли, Трънковъ умрѣлъ отъ задушване!

— Жалко, че не е умрѣлъ срѣдъ морето.

— Защо?

— Щѣха да го хвърлятъ въ морето и щѣхме да спестимъ единъ вѣнецъ.

Сигуренъ

Габровци пътуватъ за Америка. Двама стоятъ на борда и гледатъ голѣмитѣ вълни.

— Дай ми дрехитѣ си за день два! — казалъ единиятъ.

Следъ като се облѣкълъ, другиятъ го запиталъ:

— Защо ти е костюмътъ ми.

— Какъ защо? Много просто: ако почна да се давя, да съмъ сигуренъ, че ще ме спасишъ.

Не му е работа

Единъ купувачъ се изправя предъ рибарницитѣ и разпитва за цената на различната риба.

Предъ рибитѣ, долу на плочитѣ, е изправенъ кошъ съ живи раци.

Хекторъ се върти около коша, радва се на го-сподаря си, догдето опашката му попада въ шип-цитѣ на единъ ракъ. Кучето почувствува, че нѣщо го щипе по опашката, започва да шава, да квичи и да бѣга.

— Господине — моли продавачътъ — подсвирнете на кучето си да дойде тука, за да си откопча рака.

Купувачътъ отговаря:

— Ами, че ти защо не подсвирнешъ на твоя ракъ?

Ако иска

Единъ скжперникъ заминава да прави морски ба-ни. На гарата той пита чиновника:

— Колко струва единъ билетъ до Варна?

— 150 лева.

— По-малко не може ли?

— Не.

— Давамъ ти 100 лева.

— Не може по-малко отъ 150.

— Ти ще изгубишъ! Азъ мога да вървя и пешъ! — казалъ скжперникътъ и тръгналъ.

Отговорилъ

Чужденецъ, дошелъ на лѣкуване въ Варна, следъ като изказалъ предъ единъ варненецъ възхищението си отъ бръга и морето, запиталъ:

— Ами въ вашия градъ родилъ ли се е нѣкой голѣмъ човѣкъ?

— Не, — отговорилъ варненецътъ — все бебета се раждатъ!

На пристанището

Параходътъ скоро ще тръгне. Една запѣхтѣна дама пита одного отъ матрозитѣ:

— Ще има ли време да се простя съ мъжа си, който заминава?

— Зависи отъ това, госпожо, дали сте отдавна женена или наскоро!

Ще чака

Учителътъ по география обяснява на ученицитѣ що е компасъ и какъ се употребява. После пита:

— Ако ти, Кольо, се намирашъ съ лодка срѣдъ морето и се загубишъ, по какво ще се справишъ?

— По слънцето!

— Ами, ако е нощъ?

— Ще чакамъ да се съмне!

На сватба

Кондукторътъ, следъ като преглежда билетитѣ на пътниците въ парахода, забелязва подъ пейката на палубата единъ еврейнъ, който нѣма билетъ. Кондукторътъ иска да го свали още на първото пристанище, но еврейнътъ се моли:

— Моля ви, смилете се. Беденъ съмъ, пъкъ едничката ми дъщеря се жени въ Варна, та искамъ да присѣдствувамъ на сватбата ѝ. Пари за билетъ нѣмамъ, но азъ ще седя свитъ тука и никой нѣма да ме забележи!

Кондукторътъ се смилилъ, оставя го и отминава, но подъ друга пейка открива втори еврейнъ, също безъ билетъ.

— Какво е това отъ васъ? Кжде и ти си трѣг-налъ безъ билетъ?

— Оня тамъ, Соломонъ, ме поканило на сватба! — отговаря вториятъ еврейнъ.

Най-чудното

Единъ морякъ се завърналъ въ селото си следъ дълги странствувания.

Още съ пристигането си, той се отбилъ въ ме-ханата, кждето нѣкои отъ любопитнитѣ негови съ-селяни го запитали:

— Е, какво интересно видѣ изъ широкия свѣтъ?

— Много, много. . .

— А кое бѣше най-чудното?

— Черното море!

— Защо?

— Защото, когато се потопихъ въ него станяхъ черенъ, като арапинъ.

— Но ти сега си бѣлъ!

— Да, ама трѣбваше да се изкжля и въ Бѣлото море, за да побѣлѣя.

И по вода и на суша

Единъ морякъ седи въ морската градина съ свои познати.

Покрай тѣхъ минаватъ група матрози въ твърде весело настроение.

— Чудно нѣщо, — обадила се нѣкаква дама отъ компанията — колчемъ матрозитѣ сж на суша, ви-наги ги виждамъ въ такова състояние!

— Защо се чудите? — отговорилъ морякътъ. — Когато вие сте въ парахода, хваща ви морска бо-лестъ, а когато тѣ сж на суша, хваща ги сухоземна болестъ.

Страница за малкитъ

Меца и храбрецътъ

Тръгна Гето
презъ полето,
въ дъждъ и буря
да се шуря
съ прѣсна риба въвъ торбата,
и не вижда, че въ гората
скрита Лиса,
помириса
и поиска да си хрусне
рибки дребни, прѣсни, вкусни!

А натагъкъ —
въ пжтя кратъкъ,
образъ мечи
се изпрѣчи
и започна да го гледа —
гледаше натамъ и дѣдо
и усѣти
студъ въ нозетѣ,
страхъ и студъ, и му се стори,
че Мецана му говори.

Тѣй на края,
Господъ знае,
за храбреца
и за Меца
какъ завърши тази среща,
но потъналъ въ потъ гореща,
бледъ въ лицето —
на детето
и на баба дни и нощи
дѣдо имъ разказва още!

САША ЛИПОВСКА

Момъкътъ съ изумруденитѣ очи

Отъ дълги години морето удряше вълнитѣ си въ брѣга на старинния градъ, който се славѣше съ хубостта на царската дъщеря. Приказнитѣ за нея достигнаха и до момъка съ изумруденитѣ очи и златнитѣ коси. Единъ день, той тръгна, превали задъ планинитѣ и стигна до другия крайбрѣженъ градъ, въ който живѣеше Царкинята. Поиска да влѣзе въ двореца, но не го пуснаха. Той се върна съ изплакани по царската дъщеря очи, прибра се въ своя дворецъ и легна боленъ.

Научи се царската дъщеря за това и следъ дълги молби, баща ѝ позволи да отиде и го види.

Следъ дългъ пжтъ, Царкинята стигна въ града на момъка. Тя влѣзе въ неговия дворецъ, за да го види и се разговори. Когато го видѣ, тя много го обикна, защото бѣше хубавъ. Само очитѣ му бѣха тъмни. Той ѝ разказа, какъ е изплакалъ очитѣ си по нея и че тѣ могатъ да добиятъ пакъ своя блѣсъкъ само, ако нѣкоя царска дъщеря го обикне и отиде да измоли отъ Морския Царъ кутийката, въ която е скритъ вториятъ блѣсъкъ на очитѣ му. Когато му донесатъ кутийката, той самъ трѣбва да отвори и погледне въ нея. Тогава блѣсъкътъ на неговитѣ изумрудени очи ще се върне и тѣ никога вече не ще потъмнѣватъ.

Вечерта, Царкинята отишла на морския брѣгъ. Тамъ тя видѣла хваната въ мрежа, една малка, чудна рибка. Но когато рибарътъ дошелъ, рибката се умирила и приличала на всички други рибки. Царкинята откупила тази рибка, като дала на рибаря една жълтица, помилвала я и я пустила наново въ морето.

Следъ малко дошълъ Морскиятъ царъ и благодарилъ на добрата и хубава Царкиня, за спасението на дъщеря му. Той запиталъ Царкинята, защо е толкова натъжена. И тя му разправила. Тогава Морския

Царъ помолилъ да почака малко, гмурналъ се до двореца и донесалъ търсената кутийка, въ която билъ скритъ вториятъ блѣсъкъ отъ изумруденитѣ очи на момъка. Царкинята взела кутийката и бързо се запжтила къмъ двореца на момъка, за да му я предаде. Той я взелъ, отворилъ я и погледналъ въ нея. Изведнѣжъ две искри се стрелнали къмъ неговитѣ очи и стаята се осветила. Блѣсъкътъ на неговитѣ изумрудени очи се върналъ още по-силенъ.

И момъкътъ съ изумруденитѣ очи тръгналъ съ Царкинята, отишли въ града при нейния баща и тамъ, съ неговъ благословъ, направили голѣма свадба и заживѣли отъ хубаво, по-хубаво.

ЛЮБОМИРЪ БРѢЗОВЪ

Сънь

Пакъ сънувахъ снощи,
че снѣгътъ прелита
и че е земята
вредъ съсъ снѣгъ покрита.

И сънувахъ още,
че съсъ мойта малка
пъргава шейничка
бѣхме на пързалка.

Сънь бѣ, но да дава
Богъ животъ и здраве,
та туй що сънувахъ
да стане на яве!

БОРИСЪ МАКОВСКИ

Посрѣдническа агенция „ЛЕГЕ“

гр. София

ул. Лега 5, 1 ет.

Управлявана отъ дългогодишния журналистъ Бор. Андреевъ

ПРИЕМА ОБЯВЛЕНИЯ И РЕКЛАМИ

за сп. „МОРСКИ СГОВОРЪ“

И ЗА ВСИЧКИ ДРУГИ ВЕСТНИЦИ И СПИСАНИЯ

Дава съвети по разни въпроси и прави справки.

Съчинява и корегира разни писменни и печатни работи.

Урежда издаването на разни печатни произведения.

Урежда журналистически анкети.

Превежда отъ и на чужди езици.

Записва и дава сведения за безлихвени заеми за строежъ и пр. при „Подслонъ“

Посрѣдничествува за женидби — има солидни кандидати.

Извършва разузнавания и издирвания за женидб. кандидати.

Продажба и покупка на имоти.

Урежда осигуровки.

Представителство на фирми.

На писма непридружени съ 20 лв. пощ. или гербови марки агенцията не отговаря.

Книгоиздателство „ХЕМУСТЪ“ А. Д. — София

ул. Солунъ, 55. Пош. чекова смѣтка 607. Телеф. 2294

РОДНА ХУДОЖЕСТВЕНА ЛИТЕРАТУРА

Ник. и. Филиповъ: Бирникътъ дошелъ — повестъ	60 лв.	Ант. Карапипчевъ: Томъ I — Росенския камененъ мостъ и др. разкази	40 лв.
Разкази на ловеца	50 лв.	Томъ II — Лъжовенъ свѣтъ и др. разкази	45 лв.
Ил. Поляковъ: Стъпцето угаснало, романъ	50 лв.	Хр. Смирненски: Томъ I — Стихотворения	50 лв.
Викъ — романъ	60 лв.	Томъ II — Хуморъ и сатира	60 лв.
Звезди въ прозореца	60 лв.	Томъ III — Разкази и фейлетони	60 лв.
Дам. Калфовъ: Индийскиятъ петелъ — хумористични разкази	50 лв.	Кон. Константиновъ: Кръвъ — романъ	50 лв.
Свѣтославъ Минковъ: Къщата при последния фенеръ	35 лв.	Любовъ — романъ	50 лв.
Автомати, разкази	35 лв.	Мечо Вилевъ: Времена и хора — разкази	50 лв.
Дамата съ рентгеновите очи	40 лв.	Диме Сяровъ: Светица и др. разкази	30 лв.
Н. В. Рангитъ: Дунавски сонети — стихове	20 лв.	Трагедията на Боровъ	30 лв.
Нор. Стубелъ: Сиротински пѣсни — стихове	25 лв.	Златна Прага — картини и предания	30 лв.
Асенъ Развѣтничковъ: Планински нощи	30 лв.	К. Гълъбовъ: Орнаменти — литературни и фило-софски есета	40 лв.
Теодоръ Трапнзовъ: Български балади — стихове, подвързана	60 лв.	Вълшебния играчъ — разкази	30 лв.
Дора Габе: Мълчаливи херои — повестъ	50 лв.		

БЪЛГАРИ, ПЪТУВАЙТЕ ПО МОРЕ!

БЪЛГАРСКО ТЪРГОВСКО ПАРАХОДНО ДРУЖЕСТВО — ВАРНА

Използвайте дружествените параходи, за да получите възможността да се полюбувате на морето!

Съ параходите на Българското Търговско Параходно Дружество можете да направите пътувания, които да Ви оставят мили неизличими спомени. Вие ще опознаете крайбрежието и ще вкусите от прелестите на близкия изток, чароветъ на който привличат хиляди и хиляди туристи от всички краища на света.

Дружеството поддържа три редовни линии:

- а. Крайбрежна: Варна—Бѣла—Несебъръ—Поморие—Созополъ—Бургасъ—Приморско—Царево—Синьоморецъ и обратно;—два пъти седмично.—Отъ 15. юний до 15. септемврий директни съобщения Бургасъ—Варна и обратно, специално за курорта.
- б. Пирейска: Варна—Бургасъ—Цариградъ—Пирея—Хиосъ—Митилинъ и обратно—два пъти въ месеца.
- в. Александрийска: Варна—Бургасъ—Цариградъ—Радость—Палестина—Александрия—Портъ-Сайдъ—Островъ Кипръ—Пирея и обратно—два пъти въ месеца.

При групови пътувания Дружеството прави намаления на тарифите си отъ 30 до 50% (но не и върху храната).

Особенъ интересъ представлява пътуването до Александрия, което се извършва съ луксозните и бързоходни параходи „Бургасъ“ и „Царъ Фердинандъ“.

ОБИКНОВЕНИ ЦЕНИ БЕЗЪ ХРАНА:

За Александрийския рейсъ:

Отиване и връщане	I класа . .	лв. 8000
	II класа . .	лв. 6000
	III класа . .	лв. 4000

За Пирейския рейсъ:

Отиване и връщане	I класа . .	лв. 5000
	II класа . .	лв. 4600
	III класа . .	лв. 2000

За крайбрежния рейсъ:

Варна—Синьоморецъ и обратно	I класа . .	лв. 680
	II класа . .	лв. 540
	III класа . .	лв. 360

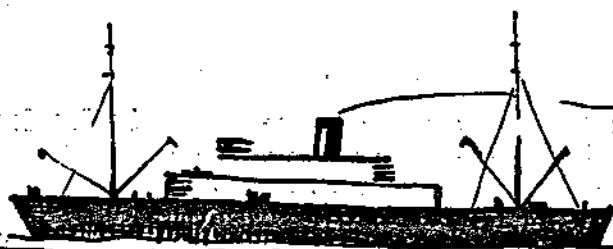
Варна—Бургасъ и обратно	I класа . .	лв. 400
	II класа . .	лв. 300
	III класа . .	лв. 200

Храна по лв. 150 на денъ за I и II класа, за българското крайбрежие.

Забележка: Свърхъ горните такси за пътниците билети се събиратъ допълнително кей-во право въ Варна и Бургасъ по 15 лв. а въ малките крайбрежни пристанища по 5 лв. на лице.

Най-подробни сведения, относно всичко, което интересува пътниците, се получаватъ отъ агентите въ Варна и Бургасъ и крайбрежните, а също и отъ Дирекцията.

10—10

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Да се готвимъ — В. 2. Море — П. Вайнбергъ. 3. Лабораторни изследвания на параходните модели — инж. Т. Делистояновъ. 4. Рибаритъ и тяхната работа — Алиса Мюллеръ-Нойдорфъ. 5. Чудото на Св. Анастасия — В. Страшимирова. 6. Морето иска... — Юрданъ Кюрановъ. 7. Споменитъ на стария адмиралъ — П. А. Шишковъ. 8. Нормандия — най-големиятъ параходъ въ свѣта. 9. Спасителната служба въ нашите пристанища — В. И. 10. Външенъ политически прегледъ. — Б. П. 11. Наши лѣтовища. 12. Нашите бази. 13. Официаленъ отдѣлъ — В. И. 14. Смѣхъ на брѣга. 15. Страница за малките: а) Меца и храбрецътъ, б) Момъкътъ съ изумрудените очи и в) Сънъ